

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
СИЗИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Школьная, д.1, д. Смак Корса, Арский
муниципальный район, 422025

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СЕЖЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ
Мәктәп ур, 1 нче йорт, Курса Почпак авылы,
Арча муниципаль районы, 422025

Тел. (84366) 53-2-36 факс (84366) 53-2-36. E-mail Smk.Ars@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

от « 17 » декабря 2025 ел

№ 88

**«Татарстан Республикасы Арча
муниципаль районының «Сеже авыл
жирлеген» муниципаль берәмлегендә
2040 елга кадәр су белән тәмин итү һәм
су агызу схемасын раслау турында»**

Россия Федерациясенең 2011 елның 7 декабрендәге №416-ФЗ номерлы «Су белән тәмин итү һәм су агызу турында»гы Федераль законына, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге №782 номерлы «Су белән тәмин итү һәм су агызу схемалары турында»гы карарына нигезләнеп, Сеже авыл жирлеген Башкарма комитеты КАРАР кабул итә:

1. «Сеже авыл жирлеген» муниципаль берәмлегендә 2040 елга кадәрге чор өчен су белән тәмин итү һәм су агызу схемасын расларга.
2. Әлегә карар 2026 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.
3. Әлегә карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматлар рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында һәм мәгълүмат стендларында урнаштырып, халыкка житкерергә.
4. Әлегә карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

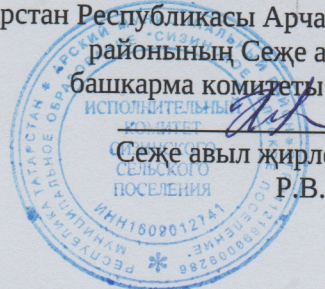
Сеже авыл
жирлеген башлыгы:

Р.В.Хамидуллин

ИП Сивухо Николай Николаевич
ИНН 432401588030 Эл. почта: rost43@bk.ru Тел.: +7(953)6931287
610008 Кировская обл, г. Киров

Расланды:
Татарстан Республикасы Арча муниципаль
районының Сеже авыл җирлеге
башкарма комитеты тарпфыннан

Сеже авыл җирлеге башлыгы
Р.В.Хамидуллин

**2040 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
"СЕЖЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ" МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕН СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ҺӘМ СУ ТҮГҮ
СХЕМАЛАРЫ**

Эчтәлек

Кереш.....	4
1 бүлек. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР.....	6
2 бүлек. СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ.....	9
1 бүлек «Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының техник-икътисадый торышы.....	9
2 бүлек "Су белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерү юнәлешләре".....	18
3 бүлек "Су белән тээмин итү һәм кайнар, эчәргә яраклы, техник су куллану балансы".....	20
4 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр".....	30
5 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспектлары".....	35
6 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал кертем күләмнәрен бәяләү".....	36
7 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре".....	39
8 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге".....	40
3 бүлек. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ.....	41
1 бүлек "Су агызу өлкәсендә гамәлдәге торыш".....	41
2 бүлек "Су агызу системасында агып төшүче сулар баланслары".....	44
3 бүлек "Агып төшүче сулар күләме фаразы".....	45
4 бүлек "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү (техник яктан яңадан коралландыру) буенча тәкъдимнәр".....	46
5 бүлек "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектлары".....	48
6 бүлек "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал кертемнәргә ихтыяжны бәяләү".....	49
7 бүлек "Үзәкләштерелгән су агызу системасын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре".....	50
8 бүлек "Үзәкләштерелгән су агызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге".....	51
НӘТИЖӘЛӘР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР.....	52
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ.....	53

Кушымталар исемлеге

- 1 кушымта – Сикертэн авылын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы;
- 2 кушымта – Гоберчэк авылын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы;
- 3 кушымта – **Сеже** авылын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы.
- 4 кушымта – Морэле авылын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы;
- 5 кушымта – Казаклар авылын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы;
- 6 кушымта – разъезд Курса тимер юл поселогын су белән тээмин итү челтәрләре схемасы

Кереш

Су белән тәэмин итү схемасы — энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижелелеген арттыру, санитария һәм экология иминлеге өлкәсендә хокукый жайга салуны исәпкә алып, аны үстерүдәге су белән тәэмин итү системаларының нәтижәле һәм имин эшләвен нигезләү буенча материаллар булган документ.

Су әзерләү - суны эчәргә яраклы яисә техник су сыйфатында куллануны тәэмин итә торган эшкәртү;

Су белән тәэмин итү - су әзерләү, эчәр суны үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән салкын су белән тәэмин итү (салкын су белән тәэмин итү) системаларыннан файдаланып, абонентларга ташу һәм бирү, яисә кайнар су белән тәэмин итүнең (кайнар су белән тәэмин итү) үзәкләштерелгән яки үзәкләштерелмәгән системаларыннан файдаланып, абонентларга кайнар су әзерләү, транспортировкалау һәм бирү;

Суүткәргеч челтәре - жылылык белән тәэмин итү максатларында да файдаланыла торган инженерлык корылмаларыннан тыш, су ташу өчен билгеләнгән узара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

Су белән тәэмин итүнең технологик зонасы - салкын су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренең бер өлеше, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су бирелгәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тәэмин ителә;

Су агызуның технологик зонасы-су агызуны гамәлгә ашыручы оешманың канализация челтәренең өлеше, аның чикләрендә агып төшүче суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм агызу яисә агып төшүче суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәэмин ителә;

Эксплуатация зонасы-салкын су белән тәэмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм (яисә) су түгү системаларын эксплуатацияләү оешмасының бурычлары (жаваплылыгы) билгесе буенча билгеләнгән эксплуатация жаваплылыгы зонасы.

Су белән тәэмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары:

- су белән тәэмин итү системасын үстерүнең озак сроклы перспективасын билгеләү, әйләнә-тирә мохиткә минималь йогынты ясаганда иң экономияле ысул белән ышанычлы су белән тәэмин итүне тәэмин итү, шулай ук су белән тәэмин итү системаларын үстерүне һәм энергияне сак тоту технологияләрен кертүне икътисадый стимуллаштыру;
- капитал капитал төзелеш объектын һәм мондый тоташтыруны башкарырга техник мөмкинлеге булганда бурычлы оешманы су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләү;
- норматив таләпләр нигезендә су белән тәэмин итү системаларының ышанычлылыгын арттыру;
- озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәэмин итүгә чыгымнарны минимальләштерү;
- жирлек халкын су белән тәэмин итү;
- жирлекне су белән тәэмин итү өлкәсендә файдаланыла торган житештерү һәм башка билгеләнештәге яңа объектлар төзү;
- соңгы ун елда тормыш сыйфатын яхшырту гамәлдәге объектларның коммуналь инфраструктурасын тиешенчә үстерү зарурлыгына китерә.

Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасын эшләү өчен нигез булып тора:

- “Су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законы;
- РФ Хөкүмәтенең 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары белән расланган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларының эчтәлегенә таләпләр;
- Муниципаль берәмлекне территорияль планлаштыру документлары.

1 бүлек. ГОМУМИ БЕЛЕШМӘЛӘР

1.1 Территорияләренң чикләре һәм исемнәре бердәм ситуация схемасында күрсәтелеп, җирлекнең административ составы

Арча муниципаль районы Татарстан Республикасының төньяк-көнбатышында уңайлы икътисади-географик урын алып тора, республика башкаласы Казан шәһәрен Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләрендә урнашкан, ресурслар белән (руда булмаган файдалы казылмалар, урман, су, жир ресурслары) җитәрлек дәрәҗәдә тәмин ителгән.

Арча муниципаль районының Сеже авыл җирлеге (алга таба – Сеже авыл җирлеге) Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының төньяк өлешендә урнашкан. Сеже авыл җирлегенң мәйданы 14541 га тәшкит итә. Сеже авыл җирлеге Арча муниципаль районының Урта Курса, Иске Кырлай, Урнәк авыл җирлекләре, шулай ук Саба хәм Балтач районнары белән чиктәш.

Сеже авыл җирлеге территориясендә түбәндәге торак пунктлар урнашкан: Сеже, Мөрәле, Яңа Ключище, Яңа Чүриле, Курса-Почмак, Сикертән, Гөберчәк авыллары, Ташкич, Иске Масра, Югары Масра, Иске Муй, Чума Елга, Казаклар авыллары, Починок-Поник поселоклары, Курса тимер юл разъезды. Курса-Почмак авылы Сеже авыл җирлегенң административ авылы булып тора.

1.2 Территорияләр һәм территорияль (кадастр) бүленеш элементлары буенча халыкның сан составы

2025 елның 1 гыйнварына җирлек халкының гомуми саны 2624 кеше тәшкит иткән.

Даими халык саны тотрыклы кимү тенденциясенә ия. Халыкның кимүе үлүчеләр санының туучылар саныннан даими артуы белән бәйле. Халык санының кимүенә миграция агымы ярдәм итә, ул халыкның яш структурасын үзгәртә - ешрак яшьләр китә, китү урыннарында халыкның «картаюы» күзәтелә. Миграция агымы халыкның тормыш дәрәҗәсенә түбән булуына, яшьләрнең югары белем алу өчен эре муниципаль берәмлекләргә китүенә, мәдәни-көнкүреш мохитенә алга китүенә бәйле.

1.3 Геологик белешмәләр

Арча районы территориясе Төньяк Татар гөмбәзенң көнбатыш битендә һәм Казан-Киров борылышының көнчыгыш битендә урнашкан.

Иң борынгы көндезге өслеккә чыга торган төп токимнар булып Пермь системасы катламнары тора.

Елга үзәннәренң, чокырларның аскы өлешләрендә казан ярусы токимнары ачык күренә, алар көнбатышта ачык соры доломитлар һәм известьташлардан, көнчыгышта кызыл төстәге комташлар һәм мергельләрдән, конгломерат, известьташ һәм балчык катламнарыннан тора.

Елга үзәннәре битләренң урта һәм югары өлешләрендә һәм аеруча калку су бүлү участокларында чуар төсле балчыклар, алевроитлар ачыла, алар комташлар һәм конгломератлар белән катламланалар.

Һәр җирдә хәзерге һәм өске дүрттән бер өлешле комлы-балчыклы туфрак ясаучы токимнар булып хезмәт итүче катламнар үскән.

Арча районында кирпич балчык, төзелеш комы, таш ятмалары эшкәртелә. Көпшәк известьташлар һәм доломитлар әче туфракны мелиорацияләү өчен чыгарыла.

Төзелеш материаллары һәм җирле әһәмияткә ия эшләнмәләр өчен минераль чимал ятмалары барланган һәм эксплуатацияләнә. Үзләштерүгә Сарай-Чокырча балчык чималы, Арча кирпич чималы һәм Күпербаш известьташ чыганакалары җәлеп ителгән. 10нан артык торф ятмасы ачыкланган.

1.4 Климат шартлары

Климаты уртача-континенталь, җәй чагыштырмача дымлы һәм салкын, кыш уртача салкын һәм карлы. Январның уртача еллык температурасы +3,4°C, гыйнварда -12,7°C, июльдә - +19,4°C, абсолют минимум -48 °C, абсолют максимум +38 °C.

Кышсыз чорның уртача озынлыгы - 143 көн.

Еллык явым-төшем 521 мм, җылы чорда 349 мм ява.

Тотрыклы кар капламы ноябрьнең икенче ункөнге уртасында хасил була, апрельнең икенче ункөнге башында таркала. Кар катламының уртача биекlege - 37 см (20–81 см).

Җилнең өстенлек итүче юнәлешләре: бер елда – көньяк-көнбатыш (20,1%) һәм Көнбатыш (15,9%), кыш көне – көньяк-көнбатыш (22,8%) һәм Көнъяк (19,6%), җәй көне – Төньяк (16,8%) һәм төньяк-көнчыгыш (13,8%).

1.5 Рельефның тасвирламасы

Арча районы-Татарстан Республикасының иң зур районнарының берсе, аның мәйданы 1842 км², район буенча Казанны Киров өлкәсе, Удмуртия Республикасы һәм Пермь крае белән тоташтыручы транспорт магистральләре уза. Көнбатыш Кама алды төньяк өлешендә урнашкан, Татарстанның Балтач, Саба, Теләче, Питрәч, Биектау, Этнә районнары һәм Марий Эл Республикасы (Мари-Төрөк һәм Морки районнары) белән чиктәш.

Районның рельефы - калкулыклы тигезлек (биеклеге 170-266 м), Казансу (кушылдыклары: Атынка, Березинка, Ия, Кесмәс), Ашыт, Шушма елгалары үзәннәре белән бүлгәләнгән. Ачык соры урман һәм кәсле-көлсу туфраклар таралган. Район территориясенең якынча 12% заним урманнар алып тора.

Районның төньягында Нократ калкулыгы (биеклеге 200 м кадәр) тау итәкләре күзәтелә. Кесмәс һәм Казансу елгаларының сулыяк ярлары буйлап Арча районының иң түбән көньяк өлеше урнашкан, биеклекләре 120-140 м. Районның уртача, мәйданы буенча иң зур өлеше, төньяктан Ашыт һәм Хэтнә елгалары үзәннәре белән чикләнгән, Казансуның уң кушылдыклары тарафыннан 140-160 м биеклекләре өстенлек иткән меридиональ юнәлештә сузылган берничә елга араларына бүленгән (иң зур биеклеге 200 м көнчыгышта Казансу чишмәләре башында). Районның төньяк, иң калку (биеклеге 160-180 м) өлеше Ашыт, Шушма, Шура елгаларының һәм аларның кушылдыкларының өске өлешен үз эченә ала.

Шура – Ашыт, Ашыт – Симет, Казанка – Норма, Казанка – Кесмәс елгалары арасында 170-200 м абсолют тамгалы (биеклек 90-120 м га җитә) калку су бүлү өслекләре зур булмаган участоклар булып сакланып калган.

Район өслегенең эрозия ягыннан нык бүлгәләнгәнлеге белән аерылып тора. Чокырлар чөлтәренең тыгызлыгы – 0,3-0,4 км/кв. км, үзәнлекләр чөлтәренең тыгызлыгы - 0,9 км/кв. км. Казансуның сул ярында һәм аның уң кушылдыкларында тирәнлеге 3-7 м га кадәр булган чокырлар рәвешендә карст процесслары күренә.

1.6 Заявкалар алынган яисә техник шартлар бирелгән, яисә су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү чөлтәренә технологик тоташтыруга шартнамәләр төзелгән перспективалы төзелеш объектлары турында белешмәләр

Яңа төзелеш объектлары турында белешмәләр бирелмәде.

1.7 Су белән тәмин итү һәм (яисә) су түгү чөлтәренә технологик тоташтыруның техник шартлары булган перспективалы төзелеш объектлары яисә зоналары турында белешмәләр бирелмәгән.

Жирлек территориясен үстерү планында реконструкция һәм уңайлы яшәү шартларын тәмин итә торган заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше күздә тотыла. Үсеш планнары нигезендә жирлек территориясендә торак һәм иҗтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта авыл жирлегә территориясендә торак төзелеше индивидуаль торак төзелеше белән күрсәтелә. Киләчәктә урнашкан күчереп утырту системасы үзенең структурасын саклап калачак.

2 бүлек. СУ БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ СХЕМАСЫ

1 бүлек “Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларының техник-икътисадый торышы”

1.1 Су белән тээмин итү системасын һәм структурасын тасвирлау һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Су белән тээмин итү системалары кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тээмин итә торган корылмалар һәм жайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тээмин итү системаларының бурычлары булып торалар:

- су чыгару;
- кирәк булганда аны эшкәртү урыннарына тапшыру;
- суны махсус резервуарларда саклау;
- суүткәргеч челтәренә кулланучыларга су бирү.

Сеже авыл жирлегенә составына унбиш торак пункт керә. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары Сеже, Мөрәле, Курса-Почмак, Сикертән, Гөберчәк Иске Муй, Казаклар, Курса тимер юл разъезды. авылларында эшли.

Су белән тээмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжлар өчен берләштерелгән. Тышкы янгын сүндерү челтәрләрдә урнаштырылган жир асты янгын сүндерү гидрантларыннан күздә тотыла. Хәзерге вакытта хужалык эчә торган су белән тээмин итүнең төп чыганагы булып жир асты сулары (артезиан скважиналары) тора.

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тээмин итү хезмәтен “Арча муниципаль районы водоканалы” җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятье (алга таба - “АМР водоканалы” ЖЧЖ) башкара.

1.2 Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары колачламаган территорияләргә тасвирлау

Жирлекнең үзәкләштерелгән су белән тээмин ителмәгән территорияләренә түбәндәгеләр керә:

- Сеже, Мөрәле, Курса-Почмак, Сикертән, Гөберчәк Иске Муй, Казаклар, Курса тимер юл разъезды авыллары кырыйларында урнашкан индивидуаль торак төзелеше;
- Югары Масра, Иске Масра, Чума-Елга, Ташкич, Яна Чуриле, Починок-Поник авыллары территорияләре.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү булмаганда, эчәр су чыганагы буларак вак корылмалы шәхси скважиналар, шахта һәм бораулау коелары, чишмәләр файдаланыла. Кагыйдә буларак, Утар төзелеше өчен чистарту чокырлары файдаланылуын исәпкә алып, алар кулланган суның сыйфаты кайбер очракларда санитария нормалары таләпләренә җавап бирми. Бер үк вакытта агып төшүче суларның су белән тээмин итү өчен файдаланыла торган жир асты сулы катламнарына элэгү куркынычы да бар.

1.3 Су белән тээмин итүнең технологик зоналары, Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (тиешенчә су белән тээмин итү үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән кайнар су белән тээмин итү системаларыннан, салкын су белән тээмин итү системаларыннан файдаланып гамәлгә ашырыла торган территорияләр) тасвирламасы һәм үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары исемлегенә

“Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенең “Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында” 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары (“Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре”, “Су белән тээмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр” белән бергә) су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә яңа төшенчәләр кертә:

“су белән тээмин итүнең технологик зонасы” - кайнар су белән яисә салкын су белән тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың суүткәргеч челтәренә бер өлеш, аның чикләрендә суның исәпләнгән чыгымы нигезендә кулланучыларга су биргәндә су басымының (басымының) норматив күрсәткечләре тээмин ителә;

“салкын су белән үзәкләштерелгән тээмин итү системасы” - су әзерләү, ташу һәм абонентларга эчә торган һәм (яисә) техник су бирү өчен билгеләнгән узара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

“үзәкләштерелмәгән салкын су белән тээмин итү системасы” - технологик яктан үзәкләштерелгән салкын су белән тээмин итү системасына бәйле булмаган һәм гомуми файдалану яисә чикләнгән затлар

даирәсе өчен билгеләнгән корылмалар һәм җайланмалар.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүнең технологик зоналары тасвирламасы 1 нче таблицада бирелгән.

1таблица – Үзеклэштэрелгэн су белэн тээмин итүнең эксплуатация зоналары

Муниципаль берәмлек составына керүче торак пунктларның атамасы	Су белэн тээмин итү системасы (үзеклэштэрелгэн/ үзеклэштэрелмэгэн)	Су белэн тээмин итү чыганагы	Үзеклэштэрелгэн су белэн тээмин итүне гамәлгә ашырганда эксплуатация жаваплылығына ия оешма	Су белэн тээмин итү чыганакларының баланссылыгы
Курса Почмак авылы	үзеклэштэрелгэн	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Сеже авыл җирлеге” МБ
	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Иске Му авылы	үзеклэштэрелгэн	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Сеже авыл җирлеге” МБ
	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Разъезд Курса тимер юл поселогы	үзеклэштэрелгэн	Артезиан скважинасы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ	“Сеже авыл җирлеге” МБ
	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Сикертэн авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Гоберчэк авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Казаклар авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Сеже авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Морэле авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Югары Масра авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Яна Ключище авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Яна Чуриле авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Ташкич авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Починок-Поник авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Иске Масра авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар
Чума-Елга авылы	үзеклэштэрелмэгэн	шахта коелары, вак скважиналар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар	“Сеже авыл җирлеге” МБ, шәхси затлар

1.4 Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын техник тикшерү нәтижәләрен тасвирлау

1.4.1 Гамәлдәге су белән тәэмин итү чыганақларының һәм су алу корылмаларының торышын тасвирлау

Су белән тәэмин итү системасы дип кулланучыларны тәүлекнең теләсә кайсы вакытында кирәкле күләмдә һәм кирәкле сыйфатта су белән тәэмин итә торган корылмалар һәм җайланмалар комплексын атыйлар.

Су белән тәэмин итү чыганагы булып җир асты сулары - артезиан скважиналары тора. Түбәндә муниципаль берәмлек территориясендә гамәлдә булган үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары тасвирламасы китерелә.

Курса-Почмак авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Курса -Почмак авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 132 м³ булган 45 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә һәркайсының күләме 15 м³ булган ике су башнясы урнаштырылган

Иске Му авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Иске Му авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 173 м³ булган 47 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган.

Разъезд Курса Тимер юл поселогын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Разъезд Курса тимер юл поселогын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 216 м³ булган 46 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15 м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган..

Сикертән авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Сикертән авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 173 м³ булган 50 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган.

Гоберчәк авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Гоберчәк авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 121м³ булган 48 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган.

Казаклар авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Казаклар авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 170 м³ булган 49 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган.

Сеже авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Сеже авылын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү бер җир асты су чыганагыннан оештырылган:

- җитештерүчәнлегә тәүлегенә 173 м³ булган 52 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү чөлтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмдәге су җыю манарасы урнаштырылган.

Морэле авылын үзэкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы

Морэле авылын үзэкләштерелгән су белән тәэмин итү бер жир асты су чыганагыннан оештырылган:

- житештерүчәнлегә тәүлегенә 260 м³ булган 51 нче номерлы скважина.

Кирәкле басым дәрәжәсен саклау өчен бүлү челтәрендә скважина янәшәсендә 15м³ күләмендәге су жыю манарасы урнаштырылган.

Су белән тәэмин итү чыганакалары I пояс санитария саклау зоналары белән тәэмин ителгән, аларның күләме СанПин 2.1.4.1110-02 “Су белән тәэмин итү чыганакаларын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитария саклау зоналары” таләпләренә туры килә. Санитар саклау зоналарыннан файдалану “Су белән тәэмин итү чыганакаларын һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге суүткәргечләрне санитар саклау зоналары” СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә үтәлә.

Үзэкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганакаларының гомуми характеристикасы түбәндәге таблицада китерелде.

2 таблица – Су белән тәэмин итү чыганакаларына характеристика

№ п/п	Шартлы билгеләү	Күрсәтелгән житештерү-чәнлек, (м³/тәүлек)	Файдалануга тапшыру елы	Насос маркасы (насослар)	Насос җайланма- сының житештерү- чәнлегә, (м³/тәүлек)	Санитар сак зонасы булу
1	Курса-Почмак авылын су белән тәэмин итү системасы					
1.1	45нче номерлы скважина	132	1975	ЭЦВ-6-10-100	240	бар
2	Иске Му авылын су белән тәэмин итү системасы					
2.1	47нче номерлы скважина	173	1985	ЭЦВ-6-10-110	240	бар
3	Разъезд Курса тимер юл поселогын авылын су белән тәэмин итү системасы					
3.1	46нчы номерлы скважина	216	1980	ЭЦВ-6-10-80	240	бар
4	Сикертән авылын су белән тәэмин итү системасы					
4,1	50 нче номерлы скважина	173	1980	ЭЦВ-6-10-110	240	бар
5	Гоберчәк авылын су белән тәэмин итү системасы					
5,1	48нче номерлы скважина	121	1987	ЭЦВ-6-10-100	240	бар
6	Казаклар авылын су белән тәэмин итү системасы					
6,1	49нче номерлы скважина	170	2001	ЭЦВ-6-6,3-80	152	бар
7	Сеже авылын су белән тәэмин итү системасы					
7,1	52нче номерлы скважина	173	1976	ЭЦВ-6-10-110	240	бар
8	Морэле авылын су белән тәэмин итү системасы					

№ п/п	Шартлы билгеләү	Күрсәтелгән житештерү-чәнлек, (м³/тәүлек)	Файдалануга тапшыру елы	Насос маркасы (насослар)	Насос җайланма- сының житештерү- чәнлегә, (м³/тәүлек)	Санитар сак зонасы булу
8,1	51нче номерлы скважина	260	1983	ЭЦВ-6-10-110	240	бар

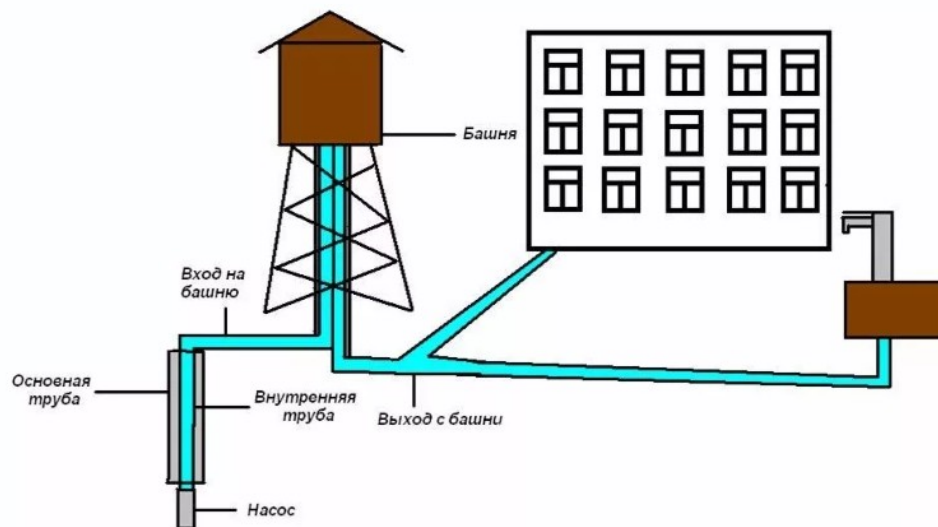
1.4.2. Суны чистарту һәм әзерләүнең гамәлдәге корылмаларының тасвирламасы, су әзерләүнең кулланыла торган технологик схемасының су сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен бәяләүне дә кертеп

СанПиН 2.1.3684-21 һәм СанПиН 1.2.3685-21 таләпләре нигезендә эчә торган су эпидемик һәм радиацион яктан куркынычсыз, химик составы буенча зарарсыз һәм уңай органолептик үзлекләргә ия булырга тиеш, шулай ук эчә торган суның сыйфаты бүлү чөлтәренә кәргәнчә, шулай ук тышкы һәм эчке сууткәргеч чөлтәренә су аеру нокталарында гигиена нормативларына туры киләргә тиеш.

Су әзерләү һәм су чистарту юк, кулланучыларга чыккан (табигый) су бирелә. Су алу корылмаларынан алына торган эчә торган суның сыйфаты СанПиН 1.2.3685-21 “Гигиена нормативлары һәм яшәү тирәлегә факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яисә) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр” нигезендә суның физик-химик һәм бактериологик үзлекләренә төп күрсәткечләренә туры килә

1.4.3 Гамәлдәге үзәкләштерелгән насос станцияләренә торышын һәм эшләвен тасвирлау, шул исәптән су бирүнең энергия нәтиҗәләлеген бәяләү, ул билгеләнгән су күләмен бирү өчен кирәкле электр энергиясенә чагыштырма чыгымы һәм билгеләнгән басым дәрәжәсә нисбәте буларак бәяләнә

Җирлек территориясендә су белән тәмин итү түбәндәге схема буенча гамәлгә ашырыла: су белән тәмин итү чыганаclarыннан алына торган су турыдан-туры бүлү чөлтәренә һәм алга таба су сүтү колонкаларына яисә кулланучыга бирелә. Бүлү чөлтәрендә таләп ителгән басым дәрәжәсен саклау өчен су җыю башнялары кулланыла.

2 рәсем – Су жыю манарасыннан башка су белән тәэмин итүнең принципиаль схемасы (1 – су белән тәэмин итү чыганагы, скважина; 2 – кулланучылар)

1.4.4 Су белән тәэмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләренең торышын һәм эшләвен тасвирлау, челтәрләренең тузу зурлыгын бәяләүне һәм бу челтәрләр буенча транспортлау процессында суның сыйфатын тәэмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Суүткәргеч челтәре кулланучыларга су ташыла торган магистраль һәм таратучы торбаүткәргечләр җыелмасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренең төп максаты - кулланучыларга кирәкле күләмдә, кирәкле сыйфатта һәм кирәкле басым белән су бирү.

Жирлекне су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика түбәндәге таблицада китерелгән.

3 таблица – Муниципаль берәмлекне су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика

№ п/п	Торак пункт исеме	ВНБ, куб.м.	Гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләре, км.	
			Ø 63	Ø 110/225
1	Курса Почмак авылы	15	2,5	
2	Иске Му авылы	15	1,0	
3	Разъезд Курса тимер юл поселогы	15	2	
4	Сикертән	15	2,2	
5	Говерчэк	15	1,87	
6	Казаклар	15	0,8	
7	Сеже	15	1,85	
8	Морэле	15	1,75	

	Гомумән:	6	13,97	
	Барлығы		13,97	

Су белән тәэмин итү челтәрләренең тузуы 100% ка җитә. Суүткәргеч челтәрләре төрле материаллардан (чуен, корыч һәм полиэтилен) эшләнган. Су белән тәэмин итү челтәрләренең эшләүгә сәләте планлы һәм авария хәлендәге ремонт үткәрү, шулай ук челтәрләренең тузган участокларын өлешчә алыштыру белән тәэмин ителә. Су белән тәэмин итү корылмаларын модернизацияләү һәм төзү бик түбән темплар белән башкарыла. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының торышы канәгатьләнәрлек булмавының бер сәбәбе - суүткәргеч челтәрләренең нык тузганлыгы, су белән тәэмин итүне үстерүнең генераль схемаларының булмавы.

Челтәрләренең иң нык тузганы урамдагы суүткәргеч челтәрләренә туры килә. Суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агып чыгулар килеп чыгуны кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен ябу-жайга салу арматурасын һәм эксплуатация ресурсы беткән суүткәргеч челтәрләрен вакытында алыштыру үткәрелә.

Ябу-жайга салу арматурасы суүткәргечнең авария хәлендәге участокларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләрен башкарганда яшәүчеләрнең һәм сәнәгать предприятиеләренең иң аз санын сүндерү өчен кирәк.

Хәзерге вакытта чуен һәм корыч торбаүткәргечләр полиэтиленга һәм шарсыман графитлы ныклы чуеннан ясалганнарда алыштырыла. Торбаүткәргечләрнең заманча материалларының хезмәт итү вакыты шактый зур, техник һәм эксплуатацион характеристикалары сыйфатлырак. Полимер материаллар коррозиягә бирешми, шуңа күрә аларга металл торбаларны эксплуатацияләгәндә килеп чыга торган Кимчелекләр һәм проблемалар хас түгел.

Аларда төрле катламнар (химик һәм биологик) ясалмый, шуңа күрә полимер материаллардан торбаларның гидравлик характеристикалары хезмәт итү чоры дәвамында даими диарлек кала. Полимер материаллардан ясалган торбалар металлдан ясалган торбаларга караганда күпкә җиңелрәк, шуңа күрә төяү-бушату һәм ташу операцияләре арзанрак һәм авыр техника куллануны таләп итми, аларны монтажлауда уңайлы.

Аларның чагыштырмача аз массасы һәм җитәрлек сыгымчалыгы аркасында иске торбаүткәргечләрне траншеясыз ысуллар белән полиэтилен торбалар белән алыштырырга мөмкин.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының суүткәргеч челтәрләре эшләве һәм эксплуатациясе РФ Дәүләт төзелешенең 1999 елның 30 декабрендәге 168 номерлы боерыгы белән расланган “Коммуналь су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын һәм корылмаларын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре” нигезендә гамәлгә ашырыла. Транспортлау процессында суның сыйфатын тәэмин итү өчен СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә даими мониторинг ясала.

Аварияләр килеп чыгу куркынычын киметү һәм кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәэмин итү өчен су белән тәэмин итү челтәрләренең иң тузган кишәрлекләрен реконструкцияләү вариантларын карарга кирәк.

1.4.5 Су белән тәэмин иткәндә барлыкка килә торган гамәлдәге техник һәм технологик проблемаларны тасвирлау, дәүләт күзәтчелеген, муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы органнарның суның сыйфатына һәм иминлегенә йогынты ясый торган хокук бозуларны бетерү турындагы күрсәтмәләрен үтәүне анализлау

Хәзерге вакытта “Сежә авыл җирлеге” муниципаль берәмлеген су белән тәэмин итүдә төп проблемалар түбәндәгеләр:

- су алу корылмалары җиһазларының тузганлыгы. Суүткәргечләрнең, суүткәргечләрнең һәм системаның функциональ элементлары жайланмаларының нык тузуы;
- су белән тәэмин итү челтәрләренең тузуы. Суүткәргечләрнең авария хәлендәге сафтан чыгуларын бетерү, запас частьлар сатып алу чыгымнары су белән тәэмин итү системаларын тоту һәм аларга хезмәт күрсәтү чыгымнарының гомуми күләмендә шактый зур өлешен тәшкил итә.
- су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм кулланучыларны абонентларга кертүне исәпкә алу приборлары белән җитәрлек җиһазландырылмау.
- су алу корылмаларынан озак вакыт файдалану, әйләнмә торбаларның һәм фильтрлау элементларының коррозиясе сыйфатның органолептик

күрсәткечләрен начарайта.

- жир асты су белән тәэмин итү чыганаclarыннан алынган су, тулаем алганда, СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килә. Ләкин суны кулланучыларга бирү алдыннан чистарту системалары булмау сәбәпле, суны агулау куркынычы туа.

1.4.6 Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су әзерләү юлы белән башкарыла.

1.5 Мәңге туңган грунтлар таралган территориягә карата суның катуын булдырмау буенча гамәлдәге техник һәм технологик карарларның тасвирламасы

“Сеже авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге мәңге туңган грунтлар таралган территориядә урнашмый. Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәэмин итеп, жир астына суүткәргечләр салынды.

Суүткәргечләрне жир астына салганда туң-туфрак шартларын һәм грунтларның температура режимын үзгәртү мөмкинлеген исәпкә алырга, шулай ук грунтка жылылык йогынтысын булдырмауны күздә тотарга кирәк.

1.6 Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына милек хокукында яисә башка законлы нигездә ия булган затлар исемлеге, әлеге затларның шундый объектлары (мондый объектлар урнашкан зоналар чикләре) күрсәтелеп

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектлары булган затлар исемлеге 4 нче таблицада бирелгән.

4 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларына ия затлар исемлеге

№ п/п	Торак пункт исеме	Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү объектларына ия физик яисә юридик зат исеме	Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү объекты	Хезмәт күрсәтүче оешма
1.	Курса Почмак авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
2.	Иске Му авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
3.	Разъезд Курса тимер юл поселогы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
4.	Гоберчэк авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
5.	Сикертән авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
6.	Казаклар авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
7.	Сеже авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
8.	Морэле авылы	“Сеже авыл җирлеге” МБ	Су алу корылмалары, суүткәргеч челтәрләре	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Сеже авыл җирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне “АМР водоканалы” ЖЧЖ гамәлгә ашыра.

2 бүлек "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү юнәлешләре"

2.1 Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм планлы эһәмиятләре

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлеше булып бөтен су белән тәэмин итү системасын модернизацияләү исәбенә халыкка күрсәтелә торган хезмәтләренң сыйфатын күтәрү тора. Муниципаль берәмлекнең үсеш планнары нигезендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү түбәндәге принципларны исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

- халыкны эчәр су һәм су белән тәэмин итү хезмәтләре белән тәэмин итүнең өстенлеге;
- су белән тәэмин итү өлкәсенә инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, хосусый инвестицияләргә кире кайтару гарантияләрен тәэмин итү;
- кайнар су белән, салкын су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының технологик һәм оештыру бердәмлеген һәм бөтенлеген тәэмин итү;
- кайнар су, салкын су белән тәэмин итүче оешмаларның һәм аларның абонентларының икътисадый мәнфәгатьләре балансына ирешү һәм аларны үтәү;
- кайнар су һәм салкын су белән тәэмин итүче оешмаларның су белән тәэмин итү өчен кирәкле икътисадый нигезләнгән чыгымнарыннан чыгып, су белән тәэмин итү өлкәсендә тарифлар билгеләү;
- су белән тәэмин итү өлкәсендә эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тотрыклы һәм дискриминацияләнгән торган шартлар тәэмин итү;
- абонентларның су белән тәэмин ителешенә бөртигез шартлар тудыру;
- су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар, Россия Федерациясә дәүләт һакимияте органнары, Россия Федерациясә субъектлары дәүләт һакимияте органнары һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә жайга салуны гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары эшчәнлегенең ачыклығы.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең төп бурычлары булып торалар:

- өзлексез һәм сыйфатлы су белән тәэмин итү юлы белән халыкның сәламәтлеген саклау һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту;
- суны экономиялә куллану юлы белән энергетика нәтижәләлеген арттыру;
- кайнар су белән тәэмин итүне, салкын су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар эшчәнлегенең нәтижәләлеген арттыру исәбенә абонентлар өчен су белән тәэмин итүдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү;
- салкын су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларын әлегә системалар белән идарә итүнең нәтижәле формаларын үстерү, инвестицияләр жәлеп итү һәм кайнар су белән, салкын су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның кадрлар потенциалын үстерү юлы белән үсешне тәэмин итү;
- торак төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләргә су белән тәэмин итү чөлтәрләргә белән тәэмин итү;
- су белән тәэмин итү чөлтәрләргә физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту;
- су белән тәэмин итү системасының ышанычлылығын һәм нәтижәләлеген арттыру;
- янгын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләргә түбәндәгеләр керә:

- а) эчә торган суның сыйфат күрсәткечләре
- б) су белән тәэмин итүнең ышанычлылығы һәм өзлексезлегә күрсәткечләре
- в) абонентларга хезмәт күрсәтү сыйфаты күрсәткечләре
- г) ресурслардан файдалануның нәтижәләлегә күрсәткечләре, шул исәптән транспортировка вакытында су югалтуларын киметү
- д) инвестиция программасы чараларын гамәлгә ашыру бәясә һәм аларның нәтижәләлегә нисбәте - суларның сыйфатын яхшырту
- е) торак-коммуналь хужалык өлкәсендә мәгълүмати-хокукый жайга салу буенча дәүләт сәясәтен эшләү функцияләргә гамәлгә ашыручы федераль башқарма һакимият органы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләргә гамәлдәге һәм перспективалы күрсәткечләргә 7 бүлектә китерелгән.

2.2 Үсешнең төрле сценарийларына карап, үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең төрле сценарийлары

Жирлекнең үсеш планында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудырылык заманча

яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Үсеш планнары нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә торак һәм ижтимагый биналар, шулай ук индивидуаль торак йортлар төзү планлаштырыла.

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә торак төзелеше күбесенчә индивидуаль торак төзелеше белән күрсәтелә. Торак төзелешенең планлаштырыла торган һәм гамәлдәге кварталлары территориясендәге кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасына тоташтыруны тәмин итү өчен су белән тәмин итү чөптәрен төзү, яңгыр сүндерү гидрантларын урнаштырып һәм турыдан-туры торак йортларга һәм халыкка хезмәт күрсәтү предприятиеләренә су кертәп, урамнар буйлап божралы суүткәргеч чөптәрен оештыру планлаштырыла.

Кулланучыларны ышанычлы һәм сыйфатлы су белән тәмин итү өчен гамәлгә ашыруга түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- Су алу корылмаларының искергән җайланмаларын алыштыру;
- Суүткәргеч чөптәренәң искергән участкаларын реконструкцияләү һәм алыштыру;
- Резервуарларны һәм суүткәргеч чөптәргә ел саен чистарту һәм дезинфекцияләү;
- Су саклау зоналары (СЗ) һәм яр бие яклау полосалары (ЯЯП) чөптәрендә хужалык эшчәнлеген

чөптәүне үтәү, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә СЗ һәм ЯЯПда законнар регламентын үтәү.

Норматив сыйфатлы эчә торган су кулланучыга капитал ремонтланган яисә санацияләнгән суүткәргеч чөптәргә аша сыйфат күрсәткечләре начарланмыйча гына барып җитәргә тиеш. Гамәлдәге магистраль һәм бүлү суүткәргеч чөптәргә модернизацияләү су белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын арттырырга, шулай ук су югалтуларын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Төзек булмаган һәм тузган үзәктән куу насосларын саклау һәм контроль чаралары белән җиһазландырылган заманча насосларга вакытында алыштыру су алу корылмаларының тотрыклылыгын һәм ышанычлылыгын арттырырга, су күтәрүгә энергия чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

Су белән тәмин итү чыганаclarының торышын һәм алына торган суның сыйфатын, шулай ук су белән тәмин итү системаларының мөмкин булган үсешен бәяләү өчен даими рәвештә җир асты суларын мониторинглау буенча чаралар үткәргә киңәш ителә. Периодик контроль үткәрү су алудан файдаланучы оешмага мөмкинлек бирә:

- суларның торышы турында мәгълүматны үз вакытында алырга, ә аларның сыйфаты үзгәргән очракта кирәкле чаралар күрергә;
- су биеклеге күзәтергә һәм җайланмаларның эшен җайга салырга;
- су алу корылмасы эшенә рациональ идарә итүне тәмин итәргә.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын гамәлгә ашыру эшләрен башкарыр алдыннан проект-смета документациясен эшләргә кирәк.

3 бүлек. "Кайнар, эчә торган, техник суны су белән тәэмин итү һәм куллану балансы"

3.1 Кайнар, эчә торган, техник суны житештергәндә һәм транспортировкалаганда югалтуларның структур өлешләрән анализлауны һәм бәяләүне дә кертеп, су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы

Су бирүнең һәм реализацияләүнең гомуми балансы 5 нче таблицада бирелгән.

5 таблица – Су бирү һәм реализацияләү күләме

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Курса Почмак ав.		
1.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	30,752*
1.2	Су югалтылган	мең куб. м	2,796
1.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	27,956
	халык	мең куб. м	23,297
	башка кулланучылар	мең куб. м	4,659
2	Иске Му ав.		
2.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	10,175*
2.2	Су югалтылган	мең куб. м	0,925
2.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	9,250
	халык	тыс. куб.м	7,709
	башка кулланучылар	тыс. куб.м	1,542
3	Разъезд Курса тимер юл поселогы		
3.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	18,692*
3.2	Су югалтылган	мең куб. м	1,699
3.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	16,993
	халык	мең куб. м	14,161
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,832
4	Гоберчэк авылы		
4.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	22,385*
4.2	Су югалтылган	мең куб. м	2,035
4.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	20,350
	халык	мең куб. м	16,959
	башка кулланучылар	мең куб. м	3,392
5	Сикертән авылы		
5.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	13,793*
5.2	Су югалтылган	мең куб. м	1,254
5.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	12,539
	халык	мең куб. м	10,449
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,090
6	Казаклар авылы		
6.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	6,978*
6.2	Су югалтылган	мең куб. м	0,634
6.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	6,344
	халык	мең куб. м	5,767
	башка кулланучылар	мең куб. м	0,577
7	Сеже авылы		
7.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	19,829*
7.2	Су югалтылган	мең куб. м	1,803
7.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул	мең куб. м	18,026

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
	исәптән:		
	халык	мең куб. м	16,388
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,639
8	Морэле		
8.1	Су күтәрелгән	мең куб. м	27,174*
8.2	Су югалтылган	мең куб. м	2,470
8.3	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	24,704
	халык	тыс. куб.м	22,458
	башка кулланучылар	тыс. куб.м	2,246

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.2 Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирүнең территориаль балансы (елга һәм тәүлегенә максималь су куллану)

Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территориаль баланслары 6 нчы таблицада күрсәтелгән.

6 таблица – Су бирүнең территориаль балансы

№ п/п	Исем	Фактта су куллану.	
		куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел
1.	Курса Почмак авылы	84,251	30,752
2.	Иске Му авылы	27,877	10,175
3.	Разъезд Курса тимер юл поселогы	51,212	18,692
4.	Гоберчэк авылы	61,330	22,385
5.	Сикертән авылы	37,789	13,793
6.	Казаклар авылы	19,118	6,978
7.	Сеже авылы	54,326	19,829
8.	Морэле авылы	74,450	27,174

3.3 Кайнар, эчә торган, техник суны халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжларына, юридик затларның житештерү ихтыяжларына һәм җирлекләренә һәм шәһәр округларының башка ихтыяжларына бүлеп (янгын сүндерү, су сибү һ. б.) абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы

Эчә торган суны абонентлар төркемнәре буенча реализацияләүнең структур балансы 7 нче таблицада күрсәтелгән.

7 таблица – Абонентлар төркемнәре буенча эчә торган су куллануның структур балансы

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
1	Курса Почмак ав.		
1.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	27,956*
	халык	мең куб. м	23,297
	башка кулланучылар	мең куб. м	4,659
2	Иске Му ав.		
2.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	9,250*
	халык	мең куб. м	7,709
	башка кулланучылар	мең куб. м	1,542
3	Разъезд Курса тимер юл поселогы.		
3.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	16,993*

№ п/п	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2024 ел
	халык	мең куб. м	14,161
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,832
4	Гоберчэк ав.		
4.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	20,350*
	халык	мең куб. м	16,959
	башка кулланучылар	мең куб. м	3,392
5	Сикертән ав.		
5.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	12,539*
	халык	мең куб. м	10,449
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,090
6	Казаклар ав.		
6.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	6,344*
	халык	мең куб. м	5,767
7	Сеже ав.		0,577
7.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	
	халык	мең куб. м	18,026*
	башка кулланучылар	мең куб. м	16,388
8	Морэле ав.		1,639
8.1	Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	мең куб. м	24,704*
	халык	мең куб. м	22,458
	башка кулланучылар	мең куб. м	2,246

* - су куллануның исәпләнгән әһәмияте.

3.4 Статистик һәм исәп-хисап белешмәләреннән һәм коммуналь хезмәт күрсәтүләрдән файдалануның гамәлдәге нормативлары турындагы белешмәләрдән чыгып, халыкның кайнар, эчәр, техник суны фактта куллануы турында белешмәләр

Халыкның су куллануы турында белешмәләр 8-9 таблицаларда бирелгән.

8 таблица – Эчә торган суны фактта куллану турында белешмәләр

Хезмәт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы оешма.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
Курса Почмак ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	63,827	23,297	76,592
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	12,765	4,659	15,318
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	76,592	27,956	91,911
Иске Му ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	21,119	7,709	25,343
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	4,224	1,542	4,857
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	25,343	9,250	30,200
Разъезд Курса тимер юл поселогы				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	38,797	14,161	46,556
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	7,759	2,832	8,923
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	46,556	16,993	55,479
Гоберчэк ав.				
Халык:	хужалык-эчү ихтияжлары	46,462	16,959	55,755
Башка кулланучылар:	хужалык-эчү ихтияжлары	9,292	3,392	10,686
Барысын да кулланучылар	хужалык-эчү ихтияжлары	55,755	20,350	66,441

Хезмәт күрсәтү буенча бүленешле кулланучы оешма.	Су куллануның билгеләнеше	Су куллану		
		Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
Халык: Башка кулланучылар: Барысын да кулланучылар	Сикертән ав. хужалык-эчү ихтияжлары	28,628	10,449	34,354
	хужалык-эчү ихтияжлары	5,726	2,090	6,584
	хужалык-эчү ихтияжлары	34,354	12,539	40,938
Халык: Башка кулланучылар: Барысын да кулланучылар	Казаклар ав. хужалык-эчү ихтияжлары	15,800	5,767	18,960
	хужалык-эчү ихтияжлары	1,580	0,577	1,896
	хужалык-эчү ихтияжлары	17,380	6,344	20,856
Халык: Башка кулланучылар: Барысын да кулланучылар	Сеже ав. хужалык-эчү ихтияжлары	44,898	16,388	51,632
	хужалык-эчү ихтияжлары	4,490	1,639	5,163
	хужалык-эчү ихтияжлары	49,388	18,026	56,796
Халык: Башка кулланучылар: Барысын да кулланучылар	Морэле хужалык-эчү ихтияжлары	61,529	22,458	70,758
	хужалык-эчү ихтияжлары	6,153	2,246	7,076
	хужалык-эчү ихтияжлары	67,681	24,704	77,834

Искәрмә - Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде
“Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”.

9 таблица – Халыкның эчәр суны исәпләп куллану турында белешмәләр

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны, кеше.	1 кешегә чагыштырмача су куллану, л/тәүлек	Су куллану		
				Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. с. м³/тәүлек
Курса Почмак ав.						
Халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	408	140	57,120	20,849	68,544
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	408	50	20,400	2,448	24,480
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			15,504	4,659	18,605
Барлыгы:				93,024	27,956	111,629
Иске Му						
Халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	135	140	18,900	6,899	22,680
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	135	50	6,750	0,810	8,100
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-			5,130	1,542	6,156
Барлыгы:				30,780	9,250	36,936
Разъезд Курса						
Халык	хужалык-эчү ихтыяжлары	248	140	34,720	12,673	41,664
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	248	50	12,400	1,488	14,880
Исәпкә алынмаган	-			9,424	2,832	11,309

Кулланучы	Су куллануның билгеләнеше	Халык саны, кеше.	1 кешегә чагыштырмача су куллану,	Су куллану		
				Тәүл.урт. м³/тәүлек	Еллык т.м³/ел	Тәүл.макс. м³/тәүлек
чыгымнар						
Гоберчэк				56,544	16,993	67,853
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	297	140	41,580	15,177	49,896
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-	297	50	14,850	1,782	17,820
Барлығы:				11,286	3,392	13,543
Сикертән				67,716	20,350	81,259
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	183	140	25,620	9,351	30,744
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-	183	50	9,150	1,098	10,980
Барлығы:				6,954	2,090	8,345
Казаклар				41,724	12,539	50,069
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	101	140	14,140	5,161	16,968
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-	101	50	5,050	0,606	6,060
Барлығы:				1,919	0,577	2,303
Сеже				21,109	6,344	25,331
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	287	140	40,180	14,666	46,207
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-	287	50	14,350	1,722	16,503
Барлығы:				5,453	1,639	6,271
Морэле				59,983	18,026	68,980
Халык	хужалык-эчү ихтияжлары					
Халык	Жир кишәрлекләренә су сибү	291	195	56,745	20,712	65,257
Исәпкә алынмаган чыгымнар	-	291	50	14,550	1,746	16,733
Барлығы:				7,130	2,246	8,199
				78,425	24,704	90,188

1. Уртақ су куллану 1 кешегә СП 31.13330.2012 “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар” нигезендә алынды. Суны чагыштырмача куллану жәмәгәт биналарындагы хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтияжларына су чыгымнарын үз эченә ала.
2. Бер кешегә 50 л/тәүлек – урамнарға һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы. Жир кишәрлегенә су сибү өчен салкын су куллану чорына туры килә торган айлар саны 4 ай тәшкил итә (1 майдан 31 августка кадәр).
3. Тигезсезлекнең тәүлеклек коэффициенты 31.13330.2021 СП нигезендә 1,2 кабул ителде “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”.
4. Елына исәпләнгән көннәр саны: 365 — халык өчен; 120 — су сибү өчен (су сибү ешлыгы 2 көнгә 1 тапкыр); бюджет һәм сәнәгәт оешмалары өчен 303 көн тәшкил итә.
5. Халыкның хужалык-эчү ихтияжларына киткән чыгымның 20% ы өстәмә рәвештә аны продуктлар белән тәэмин итүгә, көнкүреш хезмәтләре күрсәтүгә һәм башкаларга тотылган.

3.5 Кайнар, эчә торган, техник суны коммерцияле исәпкә алуның гамәлдәге системасын һәм исәпләү приборларын урнаштыру планнарын тасвирлау

Суны исәпкә алу приборларын абонент яисә салкын су ташый торган оешма урнаштыра. Моның өчен нигез булып су белән тәэмин итү шартнамәсе, салкын су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызуның бердәм шартнамәсе, салкын суны транспортировкалау шартнамәсе тора.

Ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларда су бирүне техник исәпкә алу су алу объектларында гамәлгә ашырыла, моның өчен төрле маркадагы чыгым үлчәү приборлары кулланыла. Су белән тәэмин итү чыганагында су счетчиклары булмаганда, су бирүне исәпкә алу исәпләү ысулы белән гамәлгә ашырыла.

Эчә торган суны кулланучылар кулланылган су өчен исәп-хисапны башкаралар::

а) кисеп алу урынында урнаштырылган коммерцияле исәпләү приборлары буенча - коеда яки бинада;

б) жирлек территориясе өчен билгеләнгән нормативлар буенча, төзекләндерү дәрәжәсеннән, исәпкә алу приборы булмаганда абонентларга карата кулланыла торган коэффициентны арттыра торган теркәлгән (яшәүче) кешеләр саныннан чыгып билгеләнгән нормативлар буенча.

Юридик затлар кулланылган эчәргә яраклы һәм техник су өчен исәп-хисапларны коедагы яисә бинадагы кисемтә урнаштырылган исәпләү приборлары нигезендә башкаралар.

Биналарның, корылмаларның исәпләү приборлары белән жиһазландырылуы турындагы белешмәләр салкын су бирү буенча хезмәт күрсәтү шартнамәләрендә күрсәтелә. Предприятиедә исәпкә алу, файдалану приборын исәпкә алу һәм исәптән төшерү тәртибе гамәлдәге законнар нигезендә оештырылган.

Барлык кулланучыларга кулланылган су өчен түләү документлары кулланучы биргән яисә предприятие контролерлары төшөргән исәпкә алу приборлары күрсәткечләре нигезендә бирелә. Квитанцияләр халыкка почта тартмаларына кадәр, юридик затларга фактта булган яисә шартнамәдә күрсәтелгән адрес буенча илтеп житкерелә.

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән. РФ Хөкүмәтенең “Күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү турында” 2011 елның 6 маендагы 354 номерлы карарының IV бүлегенең 42 нче пункты нигезендә индивидуаль яки гомуми (фатирлы) салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы булмаганда һәм мондый исәпкә алу приборын урнаштыру бурычы булган очракта салкын яки кайнар суны исәпкә алу приборы буенча коммуналь хезмәт күрсәтүгә түләү күләме торак урында кулланучыга күрсәтелгән су белән тәэмин итү салкын су белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтүне куллану нормативыннан чыгып билгеләнә, арттыра торган коэффициент кулланып кайнар су белән тәэмин итүгә.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләрнең берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

3.6 Жирлекне су белән тәэмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ

Су белән тәэмин итү чыганакалары жиһазларының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ 10нчы таблицада бирелгән.

10 таблица – Су белән тәэмин итү системасының житештерү куәтләре резервларына һәм кытлыкларына анализ

Торак пункт исеме	Мощность существ. сооружений		Расчетное водопотребление		(+) Резерв / (-) дефицит			
					Макс. тәүлек.		Еллык	
	Макс. тәүлек.	Еллык	Макс. тәүлек.	Еллык				
	куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	мең.куб.м/ел	куб. м / тәүлек	%	мең.куб.м/ел	%
Курса Почмак авылы	132	48,18	111,629	27,956	20,371	15,433	20,224	41,976
Иске Му авылы	173	63,145	36,936	9,250	136,064	78,650	53,895	85,351
Разъезд Курса тимер юл поселогы	216	78,84	67,853	16,993	148,147	68,587	61,847	78,446
Гоберчэк авылы	121	44,165	81,259	20,350	39,741	32,844	23,815	53,922
Сикертэн авылы	173	63,145	50,069	12,539	122,931	71,058	50,606	80,142
Казаклар авылы	170	62,05	25,331	6,344	144,669	85,100	55,706	89,776
Сеже авылы	173	63,145	68,980	18,026	104,020	60,127	45,119	71,452
Морэле авылы	260	94,9	90,188	24,704	169,812	65,312	70,196	73,969

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, гамәлдәге су алу корылмаларының куәте барлык кулланучыларны кирәкле исәпләнгән Су чыгымнары белән тәэмин итү өчен житештерлек.

Сыйфатлы су белән тәэмин итү өчен, үз ресурсын эшләп бетергән объектларны торгызып, су алу корылмаларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү чараларын башкарырга, шулай ук муниципаль берәмлекне киләчәктә тотрыклы үстерү базасын булдыру һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасына яңа кулланучыларны тоташтыру өчен Сеже авылында яңа су алу корылмалары төзү вариантларын карарга кирәк.

3.7 Төрлө үсеш сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка кайнар, эчәр, техник су куллануның фараз баланслары, 2.04.02-84 һәм 2.04.01-85 СНИП нигезендә кайнар, эчәр, техник су куллануға нигезләнеп, шулай ук халык тарафыннан су куллануның агымдагы күләмнән һәм аның динамикасыннан чыгып, үсеш перспективаларын һәм составын һәм төзелеш структуралары

Жирлекнең үсеш планнарында реконструкция һәм яшәү өчен уңайлы шартлар тудыручы заманча яңа төзелеш булдыру юлы белән гамәлдәге төзелеш территорияләрендә урнаштырыла торган яңа торак төзелеше карала. Муниципаль берәмлек территориясен үстерү төзекләндерү һәм яшәүнең уңайлылыгын арттыруны күздә тотта. Моннан тыш, демографик үсеш өчен уңай шартлар тудыру, социаль, житештерү һәм торак өлкәләрен үстерүнең гамәлдәге программаларын эшләү, яңа эш урыннары булдыру, халыкның имин яшәеш шартларын тәмин итү өчен кирәкле инфраструктура булдыру шартларында жирлек территориясендә туучылар санының тотрыклылануы һәм халыкның миграция кимүе фаразлана.

Муниципаль берәмлек территориясен үстерү планнарын анализлаудан чыгып, халык санын арттыру планлаштырылмый. Әлеге схемада су белән тәмин итү чөптәләренә яңа кулланучыларны тоташтыруга бәйле рәвештә су куллануны арттыру, шулай ук яшәүнең уңайлылыгын арттыру (бер кулланучыга су куллануның чагыштырма чыгымнарын арттыру) күздә тотыла.

Халык саны үзгәрүне исәпкә алып, хужалык-эчү ихтияжларына су куллануның фараз баланслары 11 нче таблицада күрсәтелгән.

11 таблица – Су куллануның фаразланган баланслары

№ п/п	Күрсәткечләр	Фаразланган су куллану		
		Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
1	Курса Почмак			
1.1	Халык:	70,210	25,626	84,251
1.2	Башка кулланучылар:	14,042	5,125	16,850
1.3	Барысын да кулланучылар	84,251	30,752	101,102
2	Иске Му			
2.1	Халык:	23,231	8,479	27,877
2.2	Башка кулланучылар:	4,646	1,696	5,343
2.3	Барысын да кулланучылар	27,877	10,175	33,220
3	Разъезд Курса тимер юл поселогы			
3.1	Халык:	42,676	15,577	51,212
3.2	Башка кулланучылар:	8,535	3,115	9,816
4	Губурчак	51,212	18,692	61,027
4.1	Халык:			
4.2	Башка кулланучылар:	51,108	18,655	61,330
4.3	Барысын да кулланучылар	10,222	3,731	11,755
5	Сикертән	61,330	22,385	73,085
5.1	Халык:			
5.2	Башка кулланучылар:	31,491	11,494	37,789
5.3	Барысын да кулланучылар	6,298	2,299	7,243
6	Казаклар	37,789	13,793	45,032
6.1	Халык:			
6.2	Башка кулланучылар:	17,380	6,344	20,856
6.3	Барысын да кулланучылар	1,738	0,634	2,086
7	Сеже	19,118	6,978	22,942
7.1	Халык:			
7.3	Башка кулланучылар:	49,388	18,026	56,796
8	Барысын да кулланучылар	54,326	19,829	62,475
8.1	Морэле			
8.2	Халык:	67,681	24,704	77,834
8.3	Барысын да кулланучылар	74,450	27,174	85,617

3.8 Күрсәтелгән системаның технологик үзенчәлекләрен чагылдыра торган кайнар су белән тәэмин итүнең ябык системаларыннан файдаланып, кайнар су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасы тасвирламасы

Муниципаль берәмлек территориясендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү юк. Абонентларны кайнар су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен суны жылыту хосусый тәртиптә – электр су жылыткычлары урнаштыру яки мунчаларда кайнар су әзерләү юлы белән башкарыла.

3.9 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр (еллык, уртача тәүлеклек, максималь тәүлеклек)

Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны фактта һәм көтелгәндә куллану турында белешмәләр 12 нче таблицада бирелгән.

12 таблица – Хужалык-эчу ихтыяжларына суны фактта һәм көтелеп куллану турында белешмәләр

Кулланучылар	П е р и о д л а р					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
Курса Почмак авылы	76,592	27,956	91,911	84,251	30,752	101,102
Иске Му авылы	25,343	9,250	30,200	27,877	10,175	33,220
Разъезд Курса тимер юл поселогы	46,556	16,993	55,479	51,212	18,692	61,027
Гоберчэк авылы	55,755	20,350	66,441	61,330	22,385	73,085
Сикертән авылы	34,354	12,539	40,938	37,789	13,793	45,032
Казаклар авылы	17,380	6,344	20,856	19,118	6,978	22,942
Сеже авылы	49,388	18,026	56,796	54,326	19,829	62,475
Морэле авылы	67,681	24,704	77,834	74,450	27,174	85,617

3.10 Кайнар, эчә торган, техник су куллануның территорияль структурасы тасвирламасы, аны су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешмаларның хисаплары буенча технологик зоналарга бүлөп билгеләргә кирәк, ;

Муниципаль берәмлек территориясендә су белән тәэмин итү хезмәтләреннән төп файдаланучылар халык, бюджет оешмалары (администрация, мәктәпләр, балалар бакчалары). Суны файдалы жибәрү күләме суны исәпкә алу приборлары күрсәткечләре буенча, приборлар булмаганда, су куллану нормативлары нигезендә билгеләнә.

Су куллануның территорияль структурасы 15 нче таблицада китерелгән.

3.11 Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын абонентлар типлары буенча, шул исәптән торак биналарны, ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, сәнәгать объектларын су белән тәэмин итүгә, кайнар, эчә торган, техник суның факттагы чыгымнарыннан чыгып, абонентларның кайнар, эчә торган, техник суны перспективалы куллану турындагы белешмәләрне исәпкә алып бүлү фаразы

Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы 13 нче таблицада китерелгән.

13 таблица – Су белән тәэмин итүгә су чыгымнарын бүлү фаразы

Потребитель	П е р и о д л а р					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл	Тәүл.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәүл. м³/тәүл
Курса Почмак авылы						
Барысын да	76,592	27,956	91,911	84,251	30,752	101,102

Потребитель	Периодлар					
	2024 ел			2040 ел		
	Тәул.уртача м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул	Тәул.урта ча м³/тәлек	Еллык т.м³/ел	Макс. тәул. м³/тәул
кулланучылар, шул исәптән						
Халык	63,827	23,297	76,592	70,210	25,626	84,251
Башка кулланучылар	12,765	4,659	15,318	14,042	5,125	16,850
Иске Му авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	25,343	9,250	30,200	27,877	10,175	33,220
Халык	21,119	7,709	25,343	23,020	8,479	27,634
Башка кулланучылар	4,224	1,542	4,857	4,857	1,696	5,586
Разъезд Курса тимер юл поселогы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	46,556	16,993	55,479	51,212	18,692	61,027
Халык	38,797	14,161	46,556	42,288	15,577	50,765
Башка кулланучылар	7,759	2,832	8,923	8,923	3,115	10,262
Гоберчэк авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	55,755	20,350	66,441	61,330	22,385	73,085
Халык	46,462	16,959	55,755	51,108	18,655	61,330
Башка кулланучылар	9,292	3,392	10,686	10,222	3,731	11,755
Сикертән авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	34,354	12,539	40,938	37,789	13,793	45,032
Халык	28,628	10,449	34,354	31,491	11,494	37,789
Башка кулланучылар	5,726	2,090	6,584	6,298	2,299	7,243
Казаклар авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	17,380	6,344	20,856	19,118	6,978	22,942
Халык	15,800	5,767	18,960	17,380	6,344	20,856
Башка кулланучылар	1,580	0,577	1,896	1,738	0,634	2,086
Сеже авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	49,388	18,026	56,796	54,326	19,829	62,475
Халык	44,898	16,388	51,632	49,388	18,026	56,796
Башка кулланучылар	4,490	1,639	5,163	4,939	1,803	5,680
Мөрэле авылы						
Барысын да кулланучылар, шул исәптән	67,681	24,704	77,834	74,450	27,174	85,617
Халык	61,529	22,458	70,758	67,681	24,704	77,834
Башка кулланучылар	6,153	2,246	7,076	6,768	2,470	7,783

3.12 Кайнар, эчэ торган, техник суны транспортировкалаганда фактта һәм планлаштырыла торган югалтулар турында белешмэләр (еллык, уртача тәүлеклек күрсәткечләре)

Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны транспортировкалаганда факттагы һәм планлаштырылган югалтулар турында мәгълүматлар 14 нче таблицада китерелде.

14 таблица – Эчэ торган суны фактта һәм планлаштырылган куллану турында белешмэләр

Показатели	Периодлар			
	2024 ел		2040 ел	
	Урт тәүл.. куб.м/тәүл.	Еллык. мең.куб.м ел	Урт тәүл.. куб.м/тәүл.	Еллык. мең.куб.м ел
Курса Почмак авылы				
Су күтәрелде	84,251	30,752	90,149	32,904
Су югалтулар	7,659	2,796	5,898	2,153
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	76,592	27,956	84,251	30,752
Халык	63,827	23,297	70,210	25,626
Башка кулланучылар	12,765	4,659	14,042	5,125
Иске Му авылы				
Су күтәрелде	27,877	10,175	29,976	10,941
Су югалтулар	2,534	0,925	2,098	0,766
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	25,343	9,250	27,877	10,175
Халык	21,119	7,709	23,020	8,479
Башка кулланучылар	4,224	1,542	4,857	1,696
Разъезд Курса тимер юл поселогы				
Су күтәрелде	51,212	18,692	55,066	20,099
Су югалтулар	4,656	1,699	3,855	1,407
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	46,556	16,993	51,212	18,692
Халык	38,797	14,161	42,288	15,577
Башка кулланучылар	7,759	2,832	8,923	3,115
Гоберчэк авылы				
Су күтәрелде	61,330	22,385	65,946	24,070
Су югалтулар	5,575	2,035	4,616	1,685
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	55,755	20,350	61,330	22,385
Халык	46,462	16,959	51,108	18,655
Башка кулланучылар	9,292	3,392	10,222	3,731
Сикертән авылы				
Су күтәрелде	37,789	13,793	40,634	14,831
Су югалтулар	3,435	1,254	2,844	1,038
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	34,354	12,539	37,789	13,793
Халык	28,628	10,449	31,491	11,494
Башка кулланучылар	5,726	2,090	6,298	2,299
Казаклар авылы				
Су күтәрелде	19,118	6,978	57,503	7,503
Су югалтулар	1,738	0,634	1,439	0,525
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су җибәрелгән, шул исәптән:	17,380	6,344	56,064	6,978
Халык	15,800	5,767	1,738	6,344
Башка кулланучылар	1,580	0,577	54,326	0,634

Показатели	Периодлар			
	2024 ел		2040 ел	
	Урт тәул.. куб.м/тәул.	Еллык. <u>мең.куб.м</u> ел	Урт тәул.. куб.м/тәул.	Еллык. <u>мең.куб.м</u> ел
Сеже авылы				
Су күтәрелде	54,326	19,829	58,415	21,322
Су югалтулар	4,939	1,803	4,089	1,493
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	49,388	18,026	54,326	19,829
Халык	44,898	16,388	49,388	18,026
Башка кулланучылар	4,490	1,639	4,939	1,803
Морэле авылы				
Су күтәрелде	74,450	27,174	93,062	33,968
Су югалтулар	6,768	2,470	18,612	6,794
Барлык кулланучыларга эчәргә яраклы су жибәрелгән, шул исәптән:	67,681	24,704	74,450	27,174
Халык	61,529	22,458	67,681	24,704
Башка кулланучылар	6,153	2,246	6,768	2,470

Диспетчерлаштыру системасын оештыру, гамәлдәге торбаүткәргечләрне исәпкә алу һәм реконструкцияләү приборларын урнаштыру кебек энергияне һәм суны сак тоту чараларын кертү су югалтуларны киметергә, су куллану күләмнәрен киметергә, суүткәргеч станцияләренең эш сыйфатын яхшыртып, аларның йөкләнешен киметергә һәм торак төзелешне вакытында хезмәт күрсәтү зонасын киңәйтәргә мөмкинлек бирәчәк.

3.13 Су белән тәмин итүнең һәм ташландык суларны агуының перспективалы баланслары (гомуми - кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү һәм сату балансы, территорияль - су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы, структур - абонентлар төркемнәре буенча кайнар, эчәргә яраклы, техник су бирү балансы)

Жирлекне су белән тәмин итүнең перспектив һәм структур баланслары 14 нче таблицада күрсәтелгән. Территорияль баланс 15 нче таблицада бирелгән.

15 таблица – Су белән тәмин итүнең технологик зоналары буенча су бирүнең территорияль балансы

Су куллануның максатчан билгеләнеше	Үлчәү берәмлеге	Периодлар	
		2024 ел	2040 ел
Курса Почмак авылы	мең. м ³	30,752	32,904
Иске Му авылы	мең. м ³	10,175	10,941
Разъезд Курса тимер юл поселогы	мең. м ³	18,692	20,099
Гоберчәк авылы	мең. м ³	22,385	24,070
Сикертән авылы	мең. м ³	13,793	14,831
Казаклар авылы	мең. м ³	6,978	7,503
Сеже авылы	мең. м ³	19,829	21,322
Морэле авылы	мең. м ³	27,174	33,968

3.14 Кайнар, эчәргә яраклы, техник суны перспективалы куллану турындагы мәгълүматлардан һәм аны транспортировкалаганда кайнар, эчәргә яраклы, техник суны югалтулар күләмнән, кайнар, эчәргә яраклы, техник суны бирүнең һәм куллануның таләп ителә торган күләмнән, елларга бүлү, технологик зоналар буенча куәтләр кытлыгын (резервын) күрсәтеп, су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Су алу һәм чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү 16 нчы таблицада күрсәтелгән.

16 таблица– Су алу корылмаларының таләп ителә торган куәтен исәпләү

Билгеләнеше	Гамәлдәге корылмаларның куәте куб. м/тәүлеккә, мең куб. м / елга	Периодлар 2040 елга кадәр исәпләнгән вакыт (+) Резерв / (-) дефицит		
		куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	%
Курса Почмак авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде		90,149	41,85	31,71
		32,904	15,28	31,71
Су югалтулар	132	5,898		
	48,18	2,153		
Кулланучыга сату		84,251	47,75	36,17
		30,752	17,43	36,17
Иске Му авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде		29,976	143,02	82,67
		10,941	52,20	82,67
Су югалтулар	173	2,098		
	63,145	0,766		
Кулланучыга сату		27,877	145,12	83,89
		10,175	52,97	83,89
Разъезд Курса тимер юл поселогы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде		55,066	160,93	74,51
		20,099	58,74	74,51
Су югалтулар	216	3,855		
	78,84	1,407		
		51,212	164,79	76,29
		18,692	60,15	76,29
Гоберчэк авылы				
Су югалтулар	121	65,946	55,05	45,50
	44,165	24070	20,09	45,50
		4,616		
		1,685		
Кулланучыга сату		61,330	59,67	49,31
		22,385	21,78	49,31
Сикертән авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	173	40,634	132,37	76,51
	63,145	14831	48,31	76,51
		2,844		
		1,038		
Су югалтулар		37,789	135,21	78,16
		13,793	49,35	78,16
Казаклар авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	170	40,63	129,37	76,10
	62,05	14,83	47,22	76,10
		1,44		
		0,53		
Су югалтулар		56,06	113,94	67,02
		6,978	55,07	88,75
Сеже авылы				
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	173	58,42	114,58	66,23
	63,145	21,32	41,82	66,23
		4,09		

Билгеләнеше	Гамәлдәге корылмаларның куәте куб. м/тәүлеккә, мең куб. м / елга	Периодлар 2040 елга кадәр исәпләнгән вакыт (+) Резерв / (-) дефицит		
		куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	куб.м/тәүлек мең.куб.м/ел	%
Су югалтулар		1,49		
		54,33	118,67	68,60
		19,83	43,32	68,60
	Морэле авылы			
Челтәргә хужалык эчәргә яраклы су китерелде	260	93,06	166,94	64,21
	94,9	33,97	60,93	64,21
Су югалтулар		18,61		
		6,79		
		74,45	185,55	71,37
		27,17	67,73	71,37

Таблица мәгълүматларыннан күренгәнчә, гамәлдәге су алу корылмалары җиһазларының куәте суның перспективалы чыгымын тәмин итү өчен җитәрлек. Кулланучыларны сыйфатлы һәм ышанычлы су белән тәмин итү өчен су алу корылмаларын реконструкцияләү һәм транспортировкада су югалтуларын киметү вариантларын карарга тәкъдим ителә.

3.15 Гарантияләүче оешма статусы бирелгән оешма исеме

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче оешмалар исемлегә түбәндәге таблицада китерелгән.

17 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүче ресурслар белән тәмин итүче оешмалар исемлегә

Торак пункт исеме	РСО исеме
Курса Почмак авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Иске Му авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Разъезд Курса тимер юл поселогы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Гоберчәк авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Сикертән авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Казаклар авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Сеже авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ
Морәле авылы	“АМР водоканалы” ЖЧЖ

“Сеже авыл җирлегә” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәмин итү системалары объектларына хезмәт күрсәтүне “АМР водоканалы” ЖЧЖ башкара.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Башкарма комитетының 2025 елның 30 октябрендәге 1040 номерлы карары белән “АМР водоканалы” ЖЧЖнә, Яңа Кенәр авылыннан тыш, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә салкын су белән тәмин итү һәм су агу системасы өчен гарантияле оешма статусы бирелде.

“Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында” 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясы нигезендә җирлекләренә, шәһәр округларының җирле үзидарә органнары салкын су белән тәмин итүнең һәм (яисә) су бүлеп бирүнең һәр үзәкләштерелгән системасы өчен гарантияле оешманы билгелиләр һәм аның эшчәнлек зоналарын билгелиләр.

Салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы һәм суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләреннән эксплуатацияләүче оешмага, әгәр бу оешманың суүткәргеч һәм (яисә) канализация челтәрләренә салкын су белән тәмин итүне һәм (яисә) су түгүне гамәлгә ашыручы барлык оешмалардан иң күп абонентлар кушылган булса, гарантияләүче оешма статусы бирелә.

Гарантияләүче оешма, әгәр абонентларның капитал төзелеш объектлары билгеләнгән тәртиптә мондый гарантияләүче оешманың эшчәнлек зонасы чикләрендә үзәкләштерелгән салкын су белән тәмин итү һәм (яисә) су бүлеп бирү системасына кушылган булса, салкын су белән тәмин итүне һәм

(яисә) су бүлөп бирүне тээмин итәргә тиеш. Гарантияләүче оешма салкын су белән тээмин итүнең һәм (яисә) су түгүнең үзәкләштерелгән системасы объектларын эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар белән Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә ышанычлы һәм өзлексез салкын су белән тээмин итүне һәм (яисә) су түгүне тээмин итү өчен кирәкле шартнамәләр төзи.

4 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр"

Су белән тәмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты кулланучыларны сыйфатның яңа нормативлары таләпләренә җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тәмин итүдән, җиһазларның энергетик нәтижелелеген арттыру, су биү процессларын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу, янгын сүндерүне оештыруны яхшырту, физик тузуны киметү һәм су белән тәмин итү челтәрләренең гидравлик режимын яхшыртудан гыйбарәт.

Әлеге чараларны үтәү су белән тәмин итү системаларының төп узелларының тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тәмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

4.1 Су белән тәмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча еллар буенча бүленгән төп чаралар исемлеге

“Сеҗе авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенә су белән тәмин итү системасын үстерүнең төп юнәлеше булып су алу корылмаларын һәм насос станцияләрен модернизацияләп, шулай ук су белән тәмин итү челтәрләренең тузган кишәрлекләрен этаплап алыштырып, гамәлдәге системаны саклап калу тора..

Су белән тәмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлеге 18 нче таблицада китерелде.

18 таблица – Су белән тәмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/ п	Чара исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-иқтисады́й фaйдa	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1	“Сеҗе авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре			
1.1	Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос җайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су җыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	9750	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040
1.2	Искергән су челтәрләрен этаплап алыштыру	22500	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәмин итү, СанПиН таләпләре	2026-2040

№ п/ п	Чара исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-иқтисадыый файда	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1.3	Арча муниципаль районының Гөберчәк авылында су белән тәмин итү чөлтәрләрөн реконструкцияләү (артезиан скважинасы, су жыю манарасы 25 куб. м., диаметры 110 мм, Озынлыгы 1951 п. м. булган су белән тәмин итүнең бүлү чөлтәре)	12706		2028
1.4	Арча муниципаль районының Курса-Почмак авылында су белән тәмин итү чөлтәрләрөн реконструкцияләү (артезиан скважинасы, су жыю манарасы 32 куб. м., диаметры 110 мм, Озынлыгы 3665 п. м.	23490		2029
1.5	Гөберчәк авылының су жыю манарасында кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры базасында су әзерләү системасын урнаштыру , житештерүчәнлегө 3 м3/сәг	1870		2025-2031
1.6	Тимер юл рзд п. су жыю манарасында су әзерләү системасын урнаштыру. Курса 7 м3/сәг житештерүчәнлектәгө катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры нигезендә 7 м3/сәг житештерүчәнлектәгө су УФ-Стерилизаторы урнаштырырга	1420		2025-2031
1.7	Арча муниципаль районының Мөрәле авылында су башнясын алыштыру (су башнясы 25 куб. м.)	1500		2027

№ п/ п	Чара исеме	Проект-смета бәясе, мең сум.	Социаль-иқтисады́й фaйдa	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)
1.8	Арча муниципаль районының Сеже авылында су башнясын алыштыру (су башнясы 25 куб. м.)	1500	Су югалтуларын киметү, халыкның санитария иминлеген тәэмин итү, СанПиН таләпләре	2027

* - Капитал салуларның бәясе эреләндерелде, НЦС 81-02-19-2025 “Сборник номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник № 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш

4.2 Су белән тээмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре, шул исәптән потенциал су белән тээмин итү чыганаclarының гидрогеологик характеристикалары, су белән тээмин итү чыганаclarының санитария характеристикалары, шулай ук су белән тээмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру нәтижәсендә күрсәтелгән характеристикаларның мөмкин булган үзгәрүе

Су белән тээмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижеләргә ирешеләчәк:

1. Халыкка һәм предприятиеләргә бирелә торган эчәргә яраклы суның норматив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составының тотрыклы булуына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 “Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тээмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торақ урыннарға, җитештерү, җәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр”). Социаль нәтижеләр-су белән тээмин итү системасының ышанычлылыгын тээмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру
2. Кулланучыларны сыйфатлы су белән тээмин итү.
3. Су белән тээмин итү системасы объектларын эксплуатацияләү барышында авария хәлләре килеп чыгу куркынычы кимү.
4. Торақ төзелеше өчен планлаштырыла торган территорияләренә су белән тээмин итү челтәрләре белән тээмин итү.
5. Су белән тээмин итү челтәрләренең физик тузуын киметү һәм гидравлик режимын яхшырту.
6. Янгын сүндерүне оештыруны яхшырту.

Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү схемаларын үстерү чараларын гамәлгә ашырудан социаль файда җәмгыять өчен кабул ителә торган бәяләр (тарифлар) буенча халыкны һәм башка кулланучыларны норматив сыйфатлы су белән гарантияле канәгатьләндерүдән гыйбарәт. Икътисадый аспектта-электр энергиясен сатып алуға гомуми чыгымнарны киметү. Халыкның суны матди ресурс буларак куллануын киметү, шулай ук су белән тээмин итү объектларында энергияне сак тоту технологияләрен һәм җайланмаларын кертү исәбенә ирешелә.

Электр энергиясеннән файдалануның нәтижелелеген арттыруны кирәкле энергиягә аз чыгымнар тотып, су белән тээмин итү хезмәтләрен тулырак күрсәтү максатында чараларны һәм инструментларны ачыклау һәм гамәлгә ашыру дип карарға мөмкин. Әмма бу стратегик юнәлешне бер үк вакытта гамәлгә ашыруны – суны һәм электр энергиясен турыдан-туры экономияләүнең узара бәйле төрле комбинацияләрендә халыкның су куллануын киметүне дә кире какмый.

Су ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның һәм энергия ресурсларын экономияләүгә юнәлдерелгән чараларның нәтижелелеге аларны бергәләп планлаштырганда шактый арта. Мәсәлән, агып чыгуларны киметү суны экономияли һәм басым югалтуларын киметә, бу исә суны суырту өчен насослар куллана торган егәрлекне киметү аркасында энергияне экономияләргә мөмкинлек бирә. Бер насосны икенчесенә, нәтижеләрек насоска алмаштыру энергияне экономияләүгә китерә. Шулай итеп, агып чыгулар аркасында басым югалтуларын киметү гамәлдәге насосларны азрак куәтле насослар белән алыштырырга мөмкинлек бирәчәк, бу энергияне һәм акчаларны өстәмә экономияләүне тээмин итәчәк.

Су белән тээмин итү схемалары эшенең нәтижелелеген арттыруга этәргеч бирә торган стимулларға чыгымнарны киметү, энергия белән тээмин итүнең һәм су белән тээмин итүнең куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын тээмин итү, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү керә. Су хужалыгы системаларында энергияне нәтижелә куллану еш кына кулланучыларға хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү һәм шул ук вакытта халыкның үсә барган ихтияжларын канәгатьләндерү максатында су белән тээмин итү схемаларының эшен камилләштерүнең иң экономияле ысулы булып тора. Су белән тээмин итүнең нәтижелелеген арттыру буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру чыгымнарны киметүне, гамәлдәге системаларның эксплуатация куәтләрен арттыруны һәм кулланучылар ихтияжларын канәгатьләндерү дәрәжәсен арттыруны тээмин итә.

Ресурсларны экономияләү су җитештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, шулай ук аны куллану процессында да мөмкин, бер үк вакытта су, электр энергиясе һәм аларны сатып алу өчен акчалар саклана.

Энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләр булып торалар:

- энергияне сак тоту җайланмасын кертү һәм куллану;
- агып чыгуларны һәм су югалтуларны киметү;

- үз ихтыяжларыңа су чыгымын киметү;
- суны исәпкә алу приборларын урнаштыру.

4.3 Су белән тәмин итү системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

Кулланучыларны сыйфатлы эчәр су белән тәмин итү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә:

- Гамәлдәге су алу корылмаларын модернизацияләү;
- Искергән су чөлтәрләрен этаплап алыштыру;
- Гөберчәк һәм Курса-Почмак авылларында су белән тәмин итү чөлтәрләрен реконструкцияләү
- Гөберчәк авылының су жыю манарасында һәм тимер юл рзд п.су жыю манарасында су әзерләү системаларын урнаштыру. Курса;
- Арча муниципаль районының Мөрәле һәм Сеже авылларында су жыю башняларын алыштыру.

Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнә торган объектлары системаларның гамәлдәге су алу узеллары территорияләрендә планлаштырыла.

4.4 Су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешмалар объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системаларын үстерү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта шәһәр жирлегенә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системалары һәм су белән тәмин итү режимнары белән идарә итү системалары юк.

Энергияне саклауның югары нәтижәле яңа технологияләрен кертү - шәһәрне һәм бистәләрен су белән тәмин итү белән оператив диспетчерлык идарәсенә заманча автоматлаштырылган системасын булдыру. Әлеге программаны гамәлгә ашыру кысаларында барлык су алу корылмаларында ешлык үзгәрткечләре, автоматлаштыру шкафлары, басым датчиклары һәм исәпкә алу приборлары урнаштыру зарур. Билгеләнгән ешлык үзгәрткечләре электр энергиясен куллануны 30% ка кадәр киметә, насос агрегатлары электр двигательләренә салмак эш режимын тәмин итә һәм гидроударларны бетерә. Оператив-диспетчерлык идарәсенә автоматлаштырылган системасын кертүнең төп бурычы булып тора:

- корылмаларның, жайланмаларның, төп һәм ярдәмче жайланмаларның һәм коммуникацияләренә бирелгән технологик режимын һәм нормаль эш шартларын саклау;
- бирелгән технологик режимнан һәм корылмаларның, жайланмаларның, жайланмаларның һәм коммуникацияләренә нормаль эш шартларыннан тайпылышларны һәм бозуларны сигналлаштыру;
- контрольдә тотыла торган объектларда авария хәлләре килеп чыгу сигнализациясе;
- бирелгән шартлардан тайпылышларны һәм хокук бозуларны оператив рәвештә бетерү мөмкинлеге.

4.5 Биналарның, корылмаларның, корылмаларның суны исәпкә алу приборлары белән жиһазландырылуы һәм аларны кулланылган су өчен исәп-хисап ясаганда куллану турында белешмәләр

Кулланучыларның абонент кертүләрендә суны исәпкә алу приборлары булу турында белешмәләр бирелмәгән.

Исәпкә алу приборларын урнаштыру - торак-коммуналь комплексын реформалаштыруның иң мөһим шартларының берсе.

Гамәлдәге төзелештә дә, яңа төзелеш объектларында да суны исәпкә алуның индивидуаль һәм гомумйорт приборларын урнаштыру энергияне сак тоту өлкәсендә төп юнәлешләренә берсе булып тора. Бу су житештерү һәм транспортлау стадиясендә дә, аны куллану процессында да ресурсларны экономияләргә мөмкинлек бирәчәк.

4.6 Территория буенча торбаүткәргечләр узу маршрутлары вариантларының тасвирламасы аларның нигезләнүе

Суның катуын булдырмау максатыннан, суның өзлексез хәрәкәтен тәмин итеп, суүткәргечләр жир астына сузылган. Киләчәктә муниципаль берәмлек территориясе буенча торбаүткәргечләрнең гамәлдәге маршрутлары сакланып кала. Реконструкцияләнә торган су участокларын узу маршрутлары гамәлдәге чөлтәрләргә узу маршрутына туры килә.

Торак төзелешләргә яңа торбаүткәргечләр автомобиль юлларының машина йөрү өлешләре буйлап,

авария хәлләре килеп чыккан очракта, оператив рәвештә барып житү өчен салына.

Челтәрләргә гамәлдәге һәм яңа торак төзелешләргә төгәл трассировкалау, территорияне вертикаль планлаштыруны һәм челтәрнең гидравлик режимнарын исәпкә алып, төзелеш участкаларын планлаштыру проектларын эшләү стадиясендә башкарылачак.

4.7 Насос станцияләрен, резервуарларны, су жыю башняларын урнаштыру урыны турында тәкъдимнәр

Гамәлдәге насос станцияләре, Чиста су резервуарлары һәм су жыю манаралары урнашкан урыннар үзгәрешсез кала. Су белән тәмин итү системаларының яңа төзелә һәм реконструкцияләнгән торган объектлары гамәлдәге су алу узеллары территориясендә урнаштырылачак.

4.8 Кайнар су, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре.

Рекомендацияләр юк.

4.9 Кайнар су белән тәмин итүнең, салкын су белән тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын гамәлдә һәм планлаштырылган урнаштыру карталары (схемалары)

Су белән тәмин итү челтәрләренең урнашуы турында белешмәләр әлеге схемага кушымталарда китерелгән.

Кулланучыларны ышанычлы һәм өзлексез су белән тәмин итү, шулай ук халыкны санитария-гигиена таләпләренә туры килә торган су белән тәмин итү өчен тәкъдимнәр

1. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын 5 елга кимендә 1 тапкыр техник тикшерү:
- су белән тәмин итү чыганагының торышын һәм аның сезонлы үзгәрешләрен исәпкә алып, билгеләнгән таләпләргә туры китереп эчәр су әзерләү буенча штат режимында эшләүче су әзерләү корылмаларының техник мөмкинлекләрен билгеләү;

- суүткәргеч челтәрләренең һәм насос станцияләренең техник характеристикаларын, шул исәптән югалтулар дәрәжәсен, физик таушалу күрсәткечләрен, әлеге челтәрләргә һәм станцияләргә энергетик нәтижелелеген, топологиянең оптимальлеген һәм куәтләрне резервлау дәрәжәсен билгеләү;

- салкын һәм кайнар су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешма эшчәнлегенең максатчан күрсәткечләрен гамәлдәгеләреннән иң яхшы файдаланучы салкын һәм кайнар су белән тәмин итүче оешмаларның максатчан күрсәткечләре белән чагыштыру (мөмкин булган технологияләр).

2. Челтәргә җибәрелә торган суга “Гигиена нормативлары һәм яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зарарсызлыгын тәмин итүгә таләпләр” СанПиН 1.2.3685-21 таләпләренә туры килүгә мониторинг үткәрү;

3. Суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү-гамәлдәге челтәрләргә авария хәлендәге, тузган, үткәрү мөмкинлеген аз булган участкаларын алыштыру һәм яңа магистраль челтәрләр төзү. Яңа челтәрләр төзгәндә гарантияләнган хезмәт срогы 50 ел булган түбән басымлы полиэтиленнан торбалар кулланыла.

5 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү чараларының экологик аспекты"

5.1 Юыну суларын агызганда (утильләштергәндә) үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә тәкъдим ителә торган су бассейнына зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр

Су алуның һәм аны суүткәргеч челтәренә ташуның технологик процессы зарарлы матдәләр белән бергә бармый.

Суүткәргеч челтәре әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынты ясамый, объект экологик чиста корылма булып тора.

Суүткәргеч челтәрен эксплуатацияләгәндә су хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен файдаланылмый, производство агынтылары барлыкка килми. Суүткәргеч челтәрен эксплуатацияләү, сулыкларга һәм рельефка нинди дә булса зарарлы матдәләр чыгаруны күздә тотмый.

Төзелеш эшләрен башкарганда житештерү максатларында Су таләп ителми. Хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен эчәр сыйфатлы су кулланыла. Эш документациясендә баян ителгән таләпләрне үтәгәндә жир өсте һәм жир асты сулары торышына тискәре йогынты төзелеш чорында гына күзәтеләчәк, вакытлыча гына булачак һәм әйләнә-тирә мохит торышына сизелерлек йогынты ясамаячак.

5.2 Су әзерләүдә кулланыла торган химик реагентларны (хлор һ. б.) тәмин итү һәм саклау чараларын гамәлгә ашырганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны булдырмау чаралары турында белешмәләр.

Химик реагентлар су әзерләү процессында файдаланылмый хәзерге вакытта файдаланылмый.

6 кискәк. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү"

6.1 Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның бәясен бәяләү

Су белән тәэмин итү системалары объектлары комплексын яңа төзү, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру чараларының максаты булып кулланучыларны сыйфат нормативлары таләпләренә җавап бирә торган эчәр су белән өзлексез тәэмин итү, җиһазларның энергетик нәтижелелеген арттыру, су бирү процессын контрольдә тоту һәм автомат рәвештә җайга салу тора.

Әлеге чараларны үтәү су белән тәэмин итү системаларының төп узелларының тотрыклы, ышанычлы эшләвен гарантияләргә һәм халыкны тәэмин итү өчен кирәкле сыйфатлы эчәр су алырга мөмкинлек бирәчәк.

Калган капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча җыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка килә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект - смета документациясен эшлөгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру, шулай ук эчә торган суның сыйфатын билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча төп чаралар исемлегә 19 нчы таблицада китерелде.

19 таблица – Су белән тәэмин итү схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п		Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр у срокл ары	Сату бәясе, мең сум.											
				Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1		“Сеҗе авыл җирлеге” муниципаль берәмлегенә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү гамәлләре													
1.1		Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганаclarын һәм су чистарту корылмаларын модернизацияләү (насос җайланмаларын алыштыру, КИПиА урнаштыру, ЗСО оештыру, су җыюларны контрольдә тоту һәм идарә итү системасын автоматлаштыру һ.б.)	2026-2040	9750		650	650	650	650	650	650	650	650	2600	1950
1.2		Искергән су челтәрләрен этаплап алыштыру	2026-2040	22500		1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	6000	4500

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр	Сату бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1.3	Арча муниципаль районының Гөберчәк авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү (артезиан скважинасы, су жыю манарасы 25 куб. м., диаметры 110 мм, Озынлыгы 1951 п. м. булган су белән тәэмин итүнең бүлү челтәре)	2028	12706				12706							
1.4	Арча муниципаль районының Курса-Почмак авылында су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү (артезиан скважинасы, су жыю манарасы 32 куб. м., су белән тәэмин итүнең диаметры 110 мм, Озынлыгы 3665 п. м. булган бүлү челтәре)	2029	23490					23490						
1.5	Гөберчәк авылының су жыю манарасында кире осмос һәм катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры базасында су әзерләү системасын урнаштыру , житештерүчәнлеге 3 м3/сәг	2025- 2031	1870							1870				

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм Исемлеге	Гамә лгә ашыр	Сату бәясе, мең сум.											
			Всего	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034- 2037	2038- 2040
1.6	Тимер юл рзд п. су жыю манарасында су әзерләү системасын урнаштыру. Курса 7 м3/сәг житештерүчәнлектәге катион алмаштыручы сумалалы ион алмаштыру фильтры нигезендә 7 м3/сәг житештерүчәнлектәге су УФ-Стерилизаторы урнаштырырга	2025- 2031	1420							1420				
1.7	Арча муниципаль районының Мөрәле авылында су башнясын алыштыру (су башнясы 25 куб. м.)	2027	1500			1500								
1.8	Арча муниципаль районының Сеже авылында су башнясын алыштыру (су башнясы 25 куб. м.)	2027	1500			1500								
	Барлығы:		74736	0	2150	5150	14856	25640	2150	5440	2150	2150	8600	6450

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 “Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары” һәм НЦС 81-02-14-2025 “Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре” нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

6.2 Төзелеш өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган җитештерү билгеләнешендәге булмаган объектлар һәм инженерлык инфраструктурасы өчен эреләштерелгән смета нормативлары нигезендә башкарылган йө капитал тәмин итүнең үзәкләштерелгән системалары объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә капитал кертемнәр күләмен бәяләү финанслау чыганаclarын күрсәтеп, төзелеш һәм эш төрләре

Жирлекнең перспективасы үсешен һәм үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасын исәпкә алып, су белән тәмин итү системасының сыйфатын һәм ышанычлылығын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 65650,0 мең сум тәшкил итә. Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча җыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Финанслауның төп чыганаclarы булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятиелар, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

Су белән тәмин итү системасын үстерү чараларын су белән тәмин итү чөлтәрләренә техник тоташтыру тарифы исәбеннән гамәлгә ашыру мөмкинлеге куллануның артуы булмауга, шул исәптән яңа предприятиелар төзелүгә бәйле рәвештә юк. Электр энергиясен куллануны киметү, шулай ук аны транспортировкада су югалтуларны киметү өчен тарифны арттыру исәбенә өстәмә средстволар җәлеп итү, шулай ук өстәмә субсидиялар бирү кирәк. Чараларны гамәлгә ашыруга тарифны күтәрү киләчәктә инвестиция акчаларын җәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк, чөнки электр энергиясенә чыгымнарны киметү һәм су югалтуларын киметү чараларның аклануы сизелерлек кимиячәк акчаларны яңга калдырырга мөмкинлек бирәчәк.

7 бүлек. "Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренең планлы күрсәткечләре"

Су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү чараларын гамәлгә ашыру нәтижәсендә түбәндәге нәтижеләргә ирешеләчәк:

1. Халыкка һәм предприятиеләргә бирелә торган эчәргә яраклы суның норматив санитария таләпләренә туры килә торган сыйфатлы составына ирешү (СанПиН 2.1.3684-21 "Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарга, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар - эпидемиологик таләпләр".) Социаль нәтижеләр - су белән тәэмин итү системасының ышанычлылыгын тәэмин итү һәм эчә торган суның сыйфатын яхшырту, яшәүнең уңайлылыгын арттыру.
2. Кулланучыларны сыйфатлы су белән тәэмин итү.
3. Су алу корылмаларын һәм су белән тәэмин итү чөлтәрләрен эксплуатацияләгәндә авария хәлләре санын киметү.

20 таблица – Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Жайга салу чорына план күрсәткечләре					
			2024	2025	2026	2027	2028	2029-2040
1	Су сыйфаты күрсәткечләре							
1.1	эчәр су сыйфатын житештерү тикшерүе нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган су белән тәэмин итү чыганаclarыннан, суүткәргеч станцияләреннән яисә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасының башка объектларыннан бүлү суүткәргеч чөлтәренә бирелә торган эчәр су пробаларының өлеше	%	10	10	10	0	0	0
1.2	бүлү суүткәргеч чөлтәрендә эчә торган суның сыйфатын производство тикшереп торуы нәтижеләре буенча алынган пробаларның гомуми күләмендә билгеләнгән таләпләргә туры килми торган эчә торган су пробалары өлеше	%	0	0	0	0	0	0
2	Су белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы һәм өзлексезлеге күрсәткечләре							
2.1	Коммуналь инфраструктура системаларының авариялелеге	ед./км	0,2	0,2	0,2	0,15	0,15	0,1
2.2	Товарлар һәм хезмәтләр китерүнең дәвамлылыгы (өзлексезлеге)	час./день	24	24	24	24	24	24
2.3	Су белән тәэмин итү чөлтәрләренең тузуы	%	55	55	50	45	40	30
2.4	Салкын су белән тәэмин итү чөлтәрләрендә югалтулар	%	10	10	10	9	9	8

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең максатчан күрсәткечләре күрсәткечләре су белән тәэмин итү схемасында каралган чараларны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң актуальләштерүне таләп итә.

8 бүлек. “Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге”

Хужасыз объект турында белешмәләр Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә башкарма органнарыннан, Россия Федерациясе субъектларыннан, жирле үзидарә органнарыннан, шулай ук юридик һәм физик затларның гаризалары нигезендә килергә мөмкин.

“Су белән тәмин итү һәм су түгү турында” 416 нчы ФЗ нигезендә, үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектлары, шул исәптән эксплуатацияләү юлы белән су белән тәмин ителгән суүткәргеч челтәрләре ачыкланган очракта, мондый объектларны эксплуатацияләү гарантияләүче оешма йә су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешма һәм күрсәтелгән хужасыз объектларга турыдан-туры тоташкан суүткәргеч челтәрләр тарафыннан, алар күрсәтелгән объектларның тапшыру актына Администрация тарафыннан имза салынган көннән алып мондый объектларга милек хокукы танылганга кадәр яисә аларны биләүгә, файдалануга һәм мондый объектларны калдырган милекче тарафыннан гражданлык законнары нигезендә биләүгә, файдалануга һәм эш итүгә алынганга кадәр гамәлгә ашырыла.

Су белән тәмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектларын эксплуатацияләүгә чыгымнары тарифларны билгеләгәндә тарифларны жайга салу органнары тарафыннан Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган су белән тәмин итү һәм су түгү өлкәсендә бәя кую нигезләрендә билгеләнгән тәртиптә исәпкә алына.

Хужасыз тышкы челтәрләрне рәсмиләштерү тәртибе Россия Федерациясе Гражданлык кодексы, “Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында” 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Икътисадый үсеш министрлыгының “Хужасыз күчемсез әйберләрне исәпкә алу тәртибен билгеләү турында” 2015 елның 10 декабрендәге 931 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының хужасыз объектлары ачыкланмаган.

3 бүлөк. СУ АГЫЗУ СХЕМАСЫ

1 бүлөк. "Су агызу өлкөсөндө гамөлдөгө ТОРЫШ"

1.1 Жирлек территориясендөгө агып төшүчө суларны жыю, чистарту һәм чыгару системасы структурасының тасвирламасы һәм жирлек территориясен эксплуатация зоналарына бүлү

Хэзерге вакытта "Сеже авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендө үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендөгө калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.2 Гамөлдөгө канализация чистарту корылмаларын тасвирлауны, шул исәптән агып төшүчө суларны чистартуның кулланыла торган технологик схемасының агып төшүчө суларны чистарту сыйфаты нормативларын тәмин итү таләпләренә туры килүен баяләүне, корылма куәтләренәң гамөлдөгө кытлыгын (резервын) билгеләүне һәм абонентлар төзи торган локаль чистарту корылмаларын тасвирлауны да кертеп, үзәкләштерелгән су агызу системасын техник тикшерү нәтижәләрен тасвирлау

Хэзерге вакытта "Сеже авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендө үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

Үзәкләштерелгән су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендөгө калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.3 Су агызуның технологик зоналары, үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу зоналары тасвирламасы (су агызу үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су агызу системаларынан файдаланып башкарыла торган территорияләр) һәм су агызуның үзәкләштерелгән системалары исемлеге

"Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында" 2011 елның 7 декабрәдөгә 416-ФЗ номерлы Федераль закон һәм РФ Хөкүмәтенәң "Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында" 2013 елның 5 сентябрәдөгә 782 номерлы карары су белән тәмин итү ("Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларын эшләү һәм раслау кагыйдәләре", "Су белән тәмин итү һәм су түгү схемаларының эчтәлегенә таләпләр" белән бергә) һәм ташландык суларны агызу өлкөсөндә яңа төшенчәләр кертә

"су агызуның технологик зонасы" - ташландык суларны кабул итү, транспортировкалау, чистарту һәм ташландык суларны су объектына турыдан-туры (чистартусыз) чыгару тәмин ителә торган ташландык суларны агызуны гамөлгә ашыручы оешманың канализация челтәренәң өлеше;

"үзәкләштерелгән су агызу системасы (канализация) – су агызу өчен билгеләнгән үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы".

Су агызуның технологик зоналары тасвирламасы 21 нче таблицада китерелде.

21 таблица - Су агызуның технологик зоналары

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзәкләштерелгән/үзәкләштерелмәгән	Су агызу объекты
Курса Почмак авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Иске Му авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Разъезд Курса тимер юл поселогы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Сикертән авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Гоберчәк авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Казаклар авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Сеже авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар
Морэле авылы	үзәкләштерелмәгән	Өем чокырлары, септиклар

Су агызуның технологик зонасы	Су агызу системасы үзеклестерелген/үзеклестерелмеген	Су агызу объекты
Югары Масра авылы	үзеклестерелмеген	Өем чокырлары, септиклар
Яна Ключище авылы	үзеклестерелмеген	Өем чокырлары, септиклар
Яна Чуриле авылы	үзеклестерелмеген	Өем чокырлары, септиклар
Ташкич авылы	үзеклестерелмеген	Өем чокырлары, септиклар
Починок-Поник авылы	үзеклестерелмеген	Өем чокырлары, септиклар

Үзеклестерелген су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар өй яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляцияга ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

1.4 Гамәлдәге үзеклестерелген су агызу системасының чистарту корылмаларында агып төшүче сулар явым-төшемнән утильлестерүнең техник мөмкинлеге тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген су агызу системасы юк.

1.5 Канализация коллекторларының һәм челтәрләренен, алардагы корылмаларның торышын һәм эшләвен тасвирлау, аларның тузуын бәяләүне һәм үзеклестерелген су агызу системасының гамәлдәге объектларында агып төшүче суларны агызып жибәрүне һәм чистартуны тәмин итү мөмкинлеген билгеләүне дә кертеп

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген су агызу системасы юк.

1.6 Үзеклестерелген су агызу системасы объектларының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын һәм аларның идарә ителешен бәяләү

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген су агызу системасы юк.

1.7 Үзеклестерелген су агызу системасы аша агып төшүче суларның әйләнә-тирә мохиткә йогынтысын бәяләү

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген су агызу системасы юк.

Жир өсте су объектларын пычратуның төп чыганаclarы булып чистартылмаган (житәрлек дәрәжәдә чистартылмаган) агып торучы сулар, торак территорияләрдән коеп яуган яңгыр сулары тора. Пычраткыч матдәләренен химик үзенчәлеге атап үтелген пычрану чыганаclarына хас - нефть продуктлары, аммоний һәм нитрат азоты, анионоактив өске-актив матдәләр (АПАВ). Бакыр, тимер, марганец һәм фенолның югары булуы табигый характерга ия.

Чистартылмаган агып төшүче суларны рельефка һәм су объектларына агызу әйләнә-тирә мохиткә, су жыю майданнарындагы суның физик һәм химик үзекләренә тискәре йогынты ясый, органик һәм органик булмаган чыгышлы зарарлы матдәләр, агулы матдәләр, авыру китереп чыгаручы бактерияләр һәм авыр металллар микъдары арта, шулай ук халыкның авыру куркынычы барлыкка килү факторы булып тора.

Чистартылмаган агынтыларны агызу хайваннар һәм үсемлекләр дөньясына зыян китерә һәм су жыю майданнарының иң куркыныч деградация төрләренен берсенә китерә.

1.8 Муниципаль берәмлекнен үзеклестерелген су агызу системасы колачламаган территорияләре тасвирламасы

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген су агызу системасы юк.

1.9 Описание существующих технических и технологических проблем системы водоотведения поселения

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлеген” муниципаль берәмлеге территориясендә үзеклестерелген

су ағызу системасы юк.

1.10 Жирлекнең үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертелгән үзәкләштерелгән су түгү системалары исемлеген һәм тасвирламасын, шулай ук күрсәтелгән үзәкләштерелгән су ағызу (канализация) системалары аша бирелә торган агып төшүче сулар керә торган Чистарту корылмалары (алар булган очракта), чистарту корылмаларының куәтләре һәм аларда кулланыла торган агып төшүче суларны чистарту технологияләре, кабул ителә торган агып төшүче суларның уртача еллык күләме турында мәгълүматны үз эченә алган үзәкләштерелгән су түгү системаларына кертү турында белешмәләр

Хәзерге вакытта “Сеже авыл жирлегенә” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су ағызу системасы юк.

2 бүлөк. "Су агызу системасында агып төшүчө сулар Балансы"

2.1 Суларны агызууң технологик зоналары буенча үзөклөштөрөлгөн системасына һәм агынтыларны агызууң балансы

Хәзерге вакытта "Сеже авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы юк.

2.2. Су агызууң технологик зоналары буенча оештырылмаган агымның (урын рельефы өслегеннән килә торган агып төшүчө суларның) факттагы агымын бәяләү

Канализация чөлтәре һәм корылмалар элементларындагы тыгызлыксызлыктар аша үзөклөштөрөлгән су агызу системасына керә торган яңгыр, кар һәм инфильтрацион сулар оештырылмаган агым булып тора.

"Сеже авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә яңгыр канализациясе чөлтәре юк. Яңгыр канализациясе сыйфатында юл буендагы траншеяләр файдаланыла

2.3 Биналарның, корылмаларның кабул ителә торган агып торган суларны исәпкә алу приборлары белән җиһазландырылуы һәм аларны коммерцияле исәп-хисапларны гамәлгә ашырганда куллану турында бөлешмәләр

Хәзерге вакытта "Сеже авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгән су агызу системасы юк.

2.4 Соңгы 10 елда агып төшүчө суларның үзөклөштөрөлгән су агызу системасына су агызууң технологик зоналары буенча һәм муниципаль берәмлек буенча керү балансларына, җитештерү куәтләренең кытлык зоналарын һәм резервларын аерып, ретроспектив анализ нәтиҗәләре

Хәзерге вакытта "Сеже авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгән су агызу системасы юк.

2.5 Җирлекләренә, шәһәр округларын үстерүнең төрле сценарийларын исәпкә алып, кимендә 10 ел срокка үзөклөштөрөлгән сулар түгү системасына һәм су түгүнең технологик зоналары буенча агынтыларны түгүнең фараз баланслары.

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзөклөштөрөлгән канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзөклөштөрөлгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном җайланмалар белән җиһазландырылырга мөмкин.

3 бүлөк. "Агып төшүчө сулар күлөмө фаразы"

3.1 Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасына агып төшүчө суларның фактта һәм көтөлгөндө керүе турында белешмэләр

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Кече торак пунктларда үзөклөштөрөлгөн системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном җайланмалар белән җиһазландырылырга мөмкин.

3.2 Су агызуның үзөклөштөрөлгөн системасы (эксплуатацияләү һәм технологик зоналар) структурасы тасвирламасы

Хәзерге вакытта "Сеже авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы юк. Үзөклөштөрөлгөн су агызу булмаганда, торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны участкаларындагы калкулыкларга һәм септикларга яисә турыдан-туры түбән урыннарга рельефка җибәрелә.

3.3. Чистарту корылмаларының таләп ителә торган куәтен агып төшүчө суларның исәпләнгән чыгымы, ташландык суларны агызуның технологик зоналары буенча куәтләр кытлыгы (резервы) турындагы белешмәләрдән чыгып исәпләү

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.4 Су агызуның үзөклөштөрөлгөн системасы элементларының гидравлик режимнарын һәм эш режимнарын анализлау нәтиҗәләре

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

3.5 Су агызу системасының чистарту корылмаларының җитештерү куәтләре резервларына һәм аларның гамәлдә булу зонасын киңәйтү мөмкинлекләренә анализ

Хәзерге вакытта җирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм җәмәгать биналарыннан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы объектларын төзү, реконструкциялөү һәм модернизациялөү (техник яктан яңадан коралландыру) буенча тәкъдимнәр"

4.1 Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасын үстөрүнөң төп юнөлөшлөре, принциплары, бурычлары һәм план күрсәткөчлөре

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзөклөштөрөлгөн су агызу чаралары булмаганда, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тәкъдим ителергә мөмкин. Кече торак пунктларда үзөклөштөрөлгөн системалар төзү 1 м.куб агымны чистартуның артык зур үзкыйммәте аркасында икътисадый яктан отышлы түгел.

Йорт яны өемнәре, су агызу савытлары реконструкцияләнергә һәм су үткәрми торган материаллардан ясалырга, шулай ук вентиляция стояклары белән жиһазландырылырга тиеш.

Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәъмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агынты сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.2 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча елларга бүлөп, әлеге чараларның техник нигезләмәләрен дә кертеп, төп чаралар исемлегә

Су агызу системасын үстөрүнөң төрле сценарийларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә 22 нче таблицадә китерелдә.

22 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар

№ п/п	Чараның исеме	Үтәүнең вакыт аралыгы (квартал, ел)	Бәясе якынча, мең сум.	Социаль-икътисадый файда, сум.
1	Төрле модификацияләрдә хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль жайланмаларын урнаштыру (ЛОС)	2026-2040	3500,0	Әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 "Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары" һәм НЦС 81-02-14-2025 "Сборник номер 14. Тышкы су белән тәъмин итү һәм канализация челтәрләре" нигезендә. Су белән тәъмин итү системасын үстөрү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшлөү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

4.3 Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чараларның техник нигезләмәләре

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

Гамәлдәге һәм проектлана торган торак йортларның индивидуаль хужалары өчен, шулай ук административ биналар өчен үзөклөштөрөлгөн су агызу булмаса, тулы биологик чистарту жайланмаларынан файдалану тәкъдим ителергә мөмкин.

Су агызу системасын камилләштерү, санитария хәлен яхшырту, су объектларының пычрануын киметү өчен жирлекнең торак пунктларын биологик һәм хужалык-көнкүреш калдыкларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән тәъмин итү зарур. Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агып торган сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

4.4 Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасының яңа төзелә торган, реконструкцияләнә торган һәм эксплуатациядән чыгарырга тәкъдим ителә торган объектлары турында белешмәләр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарынан агып чыккан сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга чыгарыла.

4.5 Су агызуны гамэлгә ашыручы օешмалар օбъектларында диспетчерлаштыру, телемеханизацияләү системаларын үстерү һәм су агызу режимнары белән идарә итүнең автоматлаштырылган системалары турында белешмәләр

“Сеже авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.6 Жирлек, жирлек территориясе օуенча торбаүткәргечләр (трассалар) узу маршрутлары вариантларының, су агызу корылмаларын төзү օчен планлаштырыла торган мәйданчыкларның урнашу вариантларының тасвирламасы һәм аларны нигезләү

“Сеже авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.7 Үзәкләштерелгән су агызу системасы челтәрләренең һәм корылмаларының саклау зоналары чикләре һәм характеристикалары

“Сеже авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

4.8 Үзәкләштерелгән су агызу системасы օбъектларын урнаштыруның планлаштырыла торган зоналары чикләре

“Сеже авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

5 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларының экологик аспектлары"

5.1 Пычраткыч матдэлэр чыгарып ташлауларны киметү планнарындагы чаралар, экологик нәтижәлелекне арттыру программалары, әйләнә-тирә мохитне саклау чаралары планнары турында белешмэлэр

“Сежә авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә үзөклөштөрөлгөн су агызу системасы юк.

5.2 Агып төшүчә сулар явым-төшемнәрен утильләштергәндә әйләнә-тирә мохит өчен куркынычсыз ысуллар куллану турында белешмэлэр

Хәзерге вакытта жирлек территориясендә үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып төшүчә сулар йорт яны кишәрлекләрендәгә калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә.

Агып төшүчә су явым-төшемнәрен утильләштерү ысуллары проектлауның киләчәк стадияләрендә төгәлләштереләчәк.

6 кискәк. "Үзәкләштерелгән су агызу системасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салуларга ихтыяжы бәяләү"

Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә 23 нче таблицада китерелде.

23 таблица - Су агызу схемаларын гамәлгә ашыру гамәлләре

№ п/п	Үз эченә алына торган объектларның исеме һәм исемлегә	Гамәлгә ашыру сроклары	Сату бәясе, мең сум.										
			Барысы	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035-2040
1	Социаль әһәмияткә ия объектлар янында төрле модификацияләрдә (ЛОС) хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистартуның локаль җайланмаларын урнаштыру, шул исәптән	2026-2040	3500,0			500,0		500,0		500,0		500,0	1500,0

* - Капитал салуларның бәясе НЦС 81-02-19-2025 "Жыентык номер 19. Шәһәр инфраструктурасы биналары һәм корылмалары" һәм НЦС 81-02-14-2025 "Сборник номер 14. Тышкы су белән тәэмин итү һәм канализация челтәрләре" нигезендә. Су белән тәэмин итү системасын үстерү проектларын гамәлгә ашыруның төгәл бәясе проект-смета документациясен эшләү барышында төгәлләштерелергә тиеш.

Жирлекнең перспективалы үсешен исәпкә алып, су агызу системасының сыйфатын һәм ышанычлылыгын арттыру чараларына капитал салулар күләме якынча 3 500,0 мең сум тәшкил итәчәк.

Капитал салуларның бәясе эксперт бәяләмәләреннән, аналог объектлар буенча җыелма смета исәп-хисапларыннан, барлыкка китерелә торган куәт берәмлегенә чагыштырма чыгымнардан чыгып билгеләнә. Һәр проект буенча проект-смета документациясен эшлэгәндә бәя төгәлләштерелергә тиеш.

Финанслауның төп чыганаclarы булып торалар:

- республика бюджеты акчалары;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчалары;
- инвестиция программасы нигезендә тоташкан өчен түләүдән алынган акчалар;
- тарифка инвестиция өстәмәсе өлешендә алынган акчалар;
- кредит акчалары һәм муниципаль заем;
- предприятиелар, заказчы-төзүчеләр акчалары;
- законнарда каралган башка чаралар.

7 бүлөк. "Үзөклөштөрөлгөн су агызу системасын үстөрү күрсөткөчлөрөнөң планлы күрсөткөчлөрө"

Хэзерге вакытта жирлек территориясендэ үзөклөштөрөлгөн канализация юк, индивидуаль торак йортлардан һәм жәмәгать биналарыннан агып төшүчө сулар йорт яны кишәрлекләрендәге калкулыкларга һәм септикларга жибәрелә. Чистарту чокырлары һәм септиклары житәрлек дәрәжәдә гидроизоляциягә ия түгел, бу туфракны һәм грунт суларын пычратуга китерә.

8 бүлек. "Үзәкләштерелгән су агызу системасының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге"

“Сеже авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә үзәкләштерелгән су агызу системасы юк.

НЭТИЖЭЛЭР ҺӘМ ТӘКЪДИМНӘР

Авыл жирлеген үстерүдә өстенлекле проблемаларның берсе-халыкны сыйфатлы эчәр су белән тәэмин итү, аны хәл итү сәламәтлекне саклау, эшчәнлек шартларын яхшырту һәм халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү өчен кирәк. Бүгенге көндә “Сеже авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә су белән тәэмин итү системасы канәгатьләнерлек хәлдә.

Су белән тәэмин итү системаларын үстерүнең төп юнәлешләре булып тора:

- су алу корылмалары жиһазларын модернизацияләү;
- тузган су чөлтөрләрен реконструкцияләү;
- Гөберчәк һәм Курса-Почмак авылларында су белән тәэмин итү чөлтөрләрен реконструкцияләү;
- Гөберчәк авылының су жыю манарасында һәм тимер юл рзд п.су жыю манарасында су әзерләү системаларын урнаштыру. Курса;
- Арча муниципаль районының Мөрәле һәм Сеже авылларында су жыю башняларын алыштыру.
- Су агызу системаларын үстерүнең төп юнәлешләре: • торак пунктларда хужалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тулысынча чистарту буенча локаль

Санитария-гигиена таләпләре нигезендә эчәр су белән тәэмин итү чыганагын тәэмин итү, яңа линияләр төзү һәм техник, санитария чараларын гамәлгә ашыру исәбенә гамәлдәге су белән тәэмин итү системаларының нәтижелелеген һәм ышанычлылыгын арттыру, су алу һәм транспортировкалау системаларын үстерү буенча бурычлар комплексын башкару тәкъдим ителә.

Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү 1 куб. м агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булу сәбәпле икътисадый яктан отышлы түгел. Торак пунктлар төрле модификацияләрдә хужалык көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар белән жиһазландырылырга мөмкин.

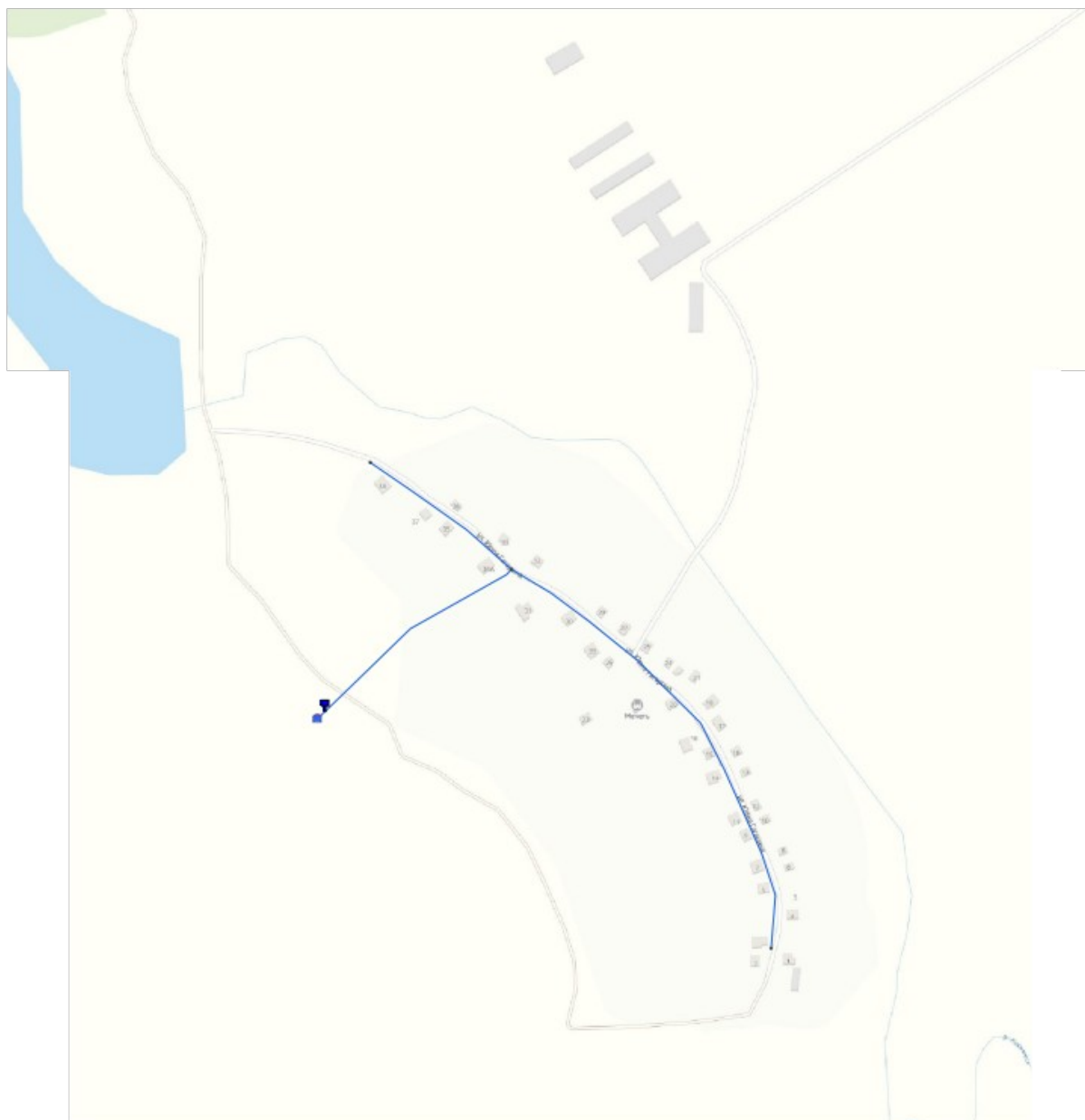
ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. 07.12.2011 елгы № 416-ФЗ «Су белән тәмин итү һәм су ағызып жибәрү турында» РФ Федераль законы.
2. РФ Хөкүмәтенең 05.09.2013 елгы № 782 карары «Су белән тәмин итү һәм су ағызып жибәрү схемалары турында»
3. СП 31.13330.2021 «Су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»..
4. СП 30.13330.2012 «Биналарның эчке сууткәргечләре һәм канализациясе».
5. СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү мөхите факторларының кеше өчен куркынычсызлыгын һәм (яки) зыянсызлыгын тәмин итүгә карата гигиеник нормативлар һәм таләпләр».
6. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитар-саклау зоналары һәм предприятиеләренең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе».
7. СП 129.13330.2019 «Тышкы челтәрләр һәм корылмалар. Су белән тәмин итү һәм канализация».

Приложение 6 - Схема сетей водоснабжения п. ж.-д. разъезда Корса

Приложение 5 - Схема сетей водоснабжения д. Казаклар

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⚡ Насосная станция
- Участок водопроводной сети

Приложение 2 - Схема сетей водоснабжения с. Губурчак

Приложение 1 - Схема сетей водоснабжения с. Сикертан

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⚙ Насосная станция
- Участок водопроводной сети

Приложение 4 - Схема сетей водоснабжения с. Мурали

Приложение 3 - Схема сетей водоснабжения с. Сиза

Условные обозначения

- Узел, разветвление
- Потребитель
- Водонапорная башня
- Водопроводный колодец
- Источник водоснабжения (скважина, родник)
- ⚡ Насосная станция
- Участок водопроводной сети